

STRATEGIA ROZWOJU GMINY SIERADZ DO 2020 R.

ZAŁĄCZNIK NR 1 – DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO CHARAKTERYSTYKA I DIAGNOZA STANU ROZWOJU GMINY SIERADZ

SPIS TREŚCI

1.	STREFA PRZESTRZENNA – ANALIZA I DIAGNOZA.....	2
1.1.	Położenie i dostępność komunikacyjna	2
1.2.	Układ funkcjonalno - przestrzenny	4
1.3.	Struktura własności gruntów i budynków	7
1.4.	Komunikacja i infrastruktura techniczna	9
1.5.	Polityka przestrzenna.....	11
1.6.	Walory przyrodnicze i krajobrazowe	13
1.7.	Walory kulturowe	13
2.	SFERA EKOLOGICZNA – ANALIZA I DIAGNOZA.....	16
2.1.	Identyfikacja obszarów chronionych	16
2.2.	Zagrożenia i degradacja środowiska	18
2.3.	Powiązania ekologiczne.....	20
3.	SFERA SPOŁECZNA – analiza i diagnoza	22
3.1.	Potencjał demograficzny	22
3.2.	Grupy ryzyka społecznego.....	27
3.3.	Ochrona zdrowia	30
3.4.	Oświata i wychowanie.....	30
3.5.	Kultura.....	31
3.6.	Formy zorganizowania społeczeństwa	32
4.	SFERA GOSPODARCZA – analiza i diagnoza	33
4.1.	Rolnictwo.....	33
4.2.	Leśnictwo	36
4.3.	Działalność gospodarcza	37
4.4.	Turystyka i rekreacja	41
4.5.	Infrastruktura rozwoju gospodarczego.....	43
5.	ZARZĄDZANIE – analiza i diagnoza	44
5.1.	Polityka finansowa	44
5.2.	Struktura dochodów i wydatków	45

1. STREFA PRZESTRZENNA – ANALIZA I DIAGNOZA

1.1. Położenie i dostępność komunikacyjna

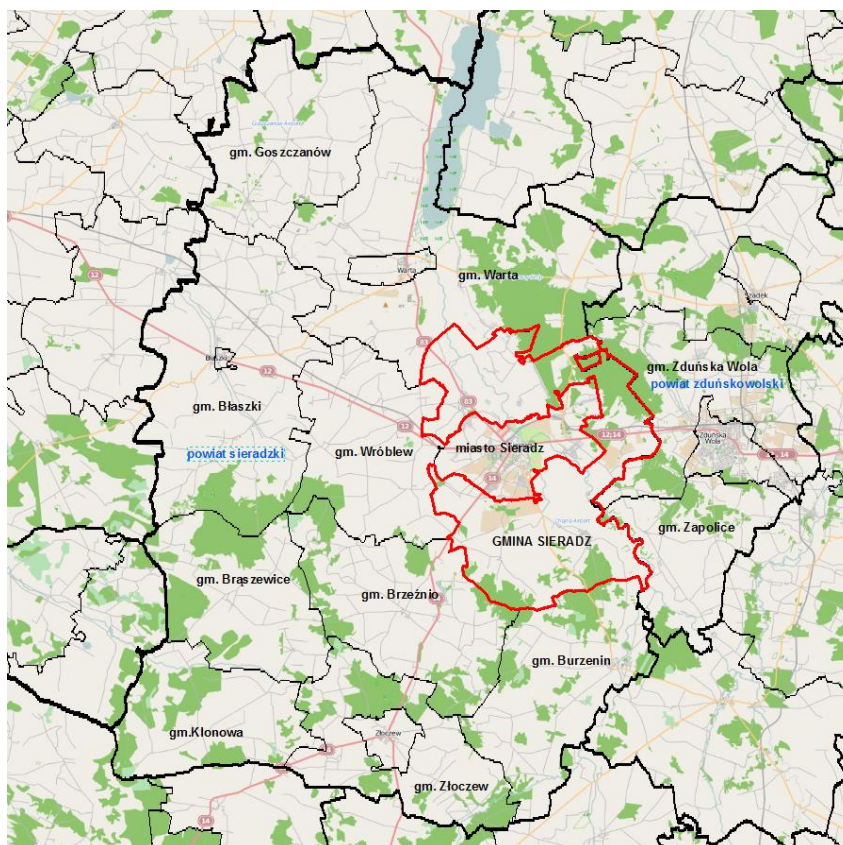
Gmina otacza swoim terytorium stolicę regionu – miasto Sieradz.

Ze względu na położenie gmina pozostaje pod wpływami terenów sąsiedniego powiatu zduńskowolskiego.

Decydujące znaczenie w powiązaniach funkcjonalnych pełnią powiązania transportowe, zapewniające sprawny dostęp do rynków pracy, dóbr i usług.

Położenie geograficzne

Gmina Sieradz stanowi jednostkę samorządu terytorialnego o statusie gminy wiejskiej. Położona jest w zachodniej części województwa łódzkiego, w powiecie sieradzkim. Wschodnia granica gminy stanowi granicę powiatu sieradzkiego z powiatem zduńskowolskim.

Rys. Położenie geograficzne gminy Sieradz na terenie powiatu sieradzkiego i gmin ościennych.

Źródło: Opracowanie własne na bazie OpenStreetMap (BingMaps).

Gmina Sieradz graniczy z 6 gminami:

- od północy z gminą miejsko-wiejską Warta (powiat sieradzki);
- od południa z gminą wiejską Burzenin (powiat sieradzki);
- od wschodu z gminą miejską Zduńska Wola i gminą wiejską Zapolice (powiat zduńskowolski);
- od zachodu z gminami wiejskimi Wróblew i Brzeźno (powiat sieradzki).

1.2. Układ funkcjonalno - przestrzenny

**Gmina charakteryzuje się wykształconą siecią osadniczą.
Miasto Sieradz pełni funkcję jednostki stołecznej gminy.
Tereny miejskie i rzeka Warta dzieli obszar gminy na trzy części.
Przeważającą część terenu gminy zajmują tereny wykorzystywane rolniczo.**

Sieć osadnicza i struktura przestrzenna

Gmina Sieradz powstała 1 stycznia 1973r. z połączenia czterech Gromadzkich Rad Narodowych: Charłupia Mała, Monice, Woźniki i Dąbrowa Wielka. W 1975r. była największą gminą w byłym województwie sieradzkim. W 1979r. w wyniku zmiany granic administracyjnych miasta Sieradza gmina została zmniejszona o 8 miejscowości. Od 1 stycznia 1999r. należy do powiatu sieradzkiego i województwa łódzkiego.

Gmina Sieradz zajmuje powierzchnię 182 km² i składa się z 32 sołectw, skupiających 46 wsi.

Sołectwa gminy to:

1. Biskupice, 2. Bobrowniki, 3. Bogumiłów, 4. Chałupki, 5. Charłupia Mała, 6. Chojne,
7. Czartki, 8. Dąbrowa Wielka, 9. Dąbrówka, 10. Dębina, 11. Dzierlin, 12. Dzigorzew,
13. Grabowiec, 14. Grądy, 15. Jezioro, 16. Kamionaczyk, 17. Kłocko, 18. Kolonia Okręglica,
19. Kowale, 20. Kuśnie, 21. Łosieniec, 22. Męcka Wola, 23. Mnichów, 24. Okręglica,
25. Podłężyce, 26. Ruda, 27. Rzechta, 28. Sokołów, 29. Stoczki, 30. Sucha,
31. Wiechucice.

Obszarowo gmina nie jest zwartym terenem, lecz stanowi otulinę miasta Sieradza. Tereny miejskie wraz z terenami kolei rozdzielają gminę równoleżnikowo na część północną i południową. Rozległa dolina rzeki Warty przecina gminę z kierunku N-W na S-E dodatkowo dzieli ją na trzy części, co stanowi barierę rozwojową. Gmina dodatkowo podzielona jest drogami krajowymi i wojewódzkimi, zbiegającymi się w mieście Sieradzu.

Rys. Sieć osadnicza.

Źródło: Opracowanie własne.

Struktura użytkowania gruntów

Przeważającą część tereny gminy Sieradz zajmują grunty użytkowane rolniczo i leśne, zajmując 94,12% jej powierzchni podczas gdy grunty zabudowane i zurbanizowane jedynie 3,01%. Wyraźnie dominujący odsetek powierzchni użytków rolnych i lasów w całkowitej powierzchni gminy świadczy o znaczącej roli rolnictwa i leśnictwa na jej terenie.

Według danych ewidencyjnych powierzchnia gminy wynosi 18 143 ha. Struktura użytkowania gruntów według stanu na dzień 01.05.2013r. przedstawia się następująco:

Tab. Struktura użytkowania gruntów.

Rodzaj gruntów		Powierzchnia (ha)	Udział %
Użytki rolne			
grunty orne	9520	13254,00	73,05
sady	153		
łąki trwałe	1975		
pastwiska trwałe	1091		
grunty rolne zabudowane	387		
grunty pod stawami	27		
rowy	101		
Grunty leśne zadrzewione i zakrzewione			
lasy	3607	3822	21,07
grunty zadrzewione i zakrzewione	215		
Grunty zabudowane i zurbanizowane			
tereny mieszkaniowe	46	546	3,01
tereny przemysłowe	-		
inne tereny zabudowane	12		
zurbanizowane tereny niezabudowane	47		
tereny rekreacji i wypoczynku	-		
drogi	432		
koleje	8		
inne tereny zabudowane	1		
Grunty pod wodami			
płynącymi	191	205	1,13
stojącymi	14		
Użytki ekologiczne		1	0,01
Nie użytki		171	0,94
Tereny różne		144	0,79
Razem:	18143		100 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Sieradz (stan na 1.05.2013r.).

Użytki rolne są główną formą wykorzystywania ziemi w gminie. Zajmują one łącznie 13 254 ha, co stanowi 73,05% powierzchni ogólnej. Wśród użytków rolnych przeważają grunty orne (71,83%) oraz łąki trwałe (14,9%). Udział sadów jest niewielki i wynosi 1,15% wszystkich zewidencjonowanych użytków rolnych.

Udział kompleksów leśnych (lasy, grunty leśne) odgrywa sporą rolę w obrazie gminy, wzbogacając jej walory krajobrazowe. Lasy zajmują 21,07% powierzchni gminy. Pod względem lesistości gmina Sieradz plasuje się na 6 pozycji wśród gmin powiatu. Zwarte kompleksy leśne zlokalizowane są w północno-wschodniej części gminy oraz w części północnej, przy granicy z gminą Brzeźnio i Burzenin.

Grunty zabudowane i zurbanizowane gminy Sieradz zajmują 546 ha, co stanowi 3,01 % powierzchni ogólnej. Największą grupę stanowią drogi (79,12%). Następną grupę stanowią tereny mieszkaniowe (8,42%) oraz tereny zurbanizowane lecz niezabudowane (8,61%). W gminie Sieradz nie ma zlokalizowanych terenów przemysłowych oraz brak jest terenów wypoczynku i rekreacji.

Wskaźnik wykorzystania terenów zainwestowanych w skali gminy kształtuje się znacznie poniżej poziomu krajowego i wynosi niecałe 90m² na mieszkańca. Wpływ na to ma specyficzna struktura przestrzenna gminy oraz brak jednostki stołecznej. Funkcję tą pełni dla gminy miasto Sieradz.

1.3. Struktura własności gruntów i budynków

Własność gruntów

W strukturze własności gruntów gminy Sieradz dominują grunty osób fizycznych, stanowiące 74,49% powierzchni ogólnej gruntów. Ponadto znaczący udział mają grunty Skarbu Państwa zajmujące 22,59%, z czego największy udział mają grunty w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego (2325 ha) oraz wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (723 ha).

Grunty własności Rolnej Skarbu Państwa zlokalizowane są w południowej części gminy. Większe kompleksy przeważają we wsiach: Dąbrówka, Kuśnie, Dąbrówka Wielka, Kol. Okręglica oraz Dębina. Gmina posiada zaledwie 187 ha gruntów komunalnych (nieco ponad 1% powierzchni gminy). tereny te położone są głównie w dolinie rzeki Warty. Ogólną strukturę własności gruntów w gminie Sieradz obrazuje poniższa tabela.

Tab. Struktura własności gruntów.

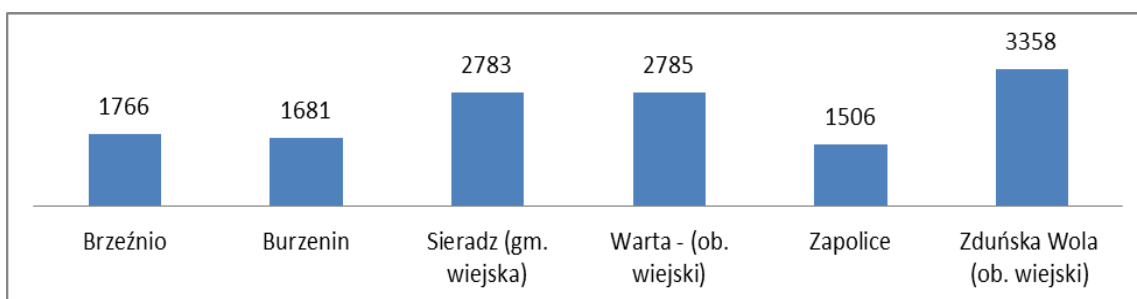
	Własność gruntów	Powierzchnia (ha)	Udział (%)
1	Grunty Skarbu Państwa	4099	22,59
2	Grunty spółek SK, przeds. Państwowych i innych państwowych osób prawnych	39	0,21
3	Grunty gmin i związków międzygminnych	187	1,03
4	Grunty gmin i innych osób prawnych, których organami założycielskimi są organizacje gmin	55	0,30
5	Grunty osób fizycznych	13514	74,49
6	Grunty spółdzielni	6	0,03
7	Grunty kościołów i związków wyznaniowych	19	0,10
8	Grunty wspólnot gruntowych	115	0,63
9	Grunty powiatów i związków pow.	69	0,38
10	Grunty spółek prawa handlowego i innych osób nie wymienionych w pkt 1-8	40	0,22
	Suma:	18143	100 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Sieradz (stan na 1.05.2013r.).

Zasoby mieszkaniowe

Zabudowa mieszkaniowa na terenie gminy to głównie zabudowa zagrodowa i jednorodzinna. Zabudowa wielorodzinna powstała głównie we wsiach, gdzie zlokalizowane były dawne PGR-y, stanowiące zaplecze mieszkalne dla pracowników zatrudnionych w zakładach rolnych.

W 2011r. w gminie znajdowały się 2783 budynki mieszkalne. W gminach ościennych porównywalna ilość zabudowy mieszkaniowej zlokalizowana była w gminie Warta. Najwięcej budynków mieszkalnych odnotowano w obszarze wiejskim gminy Zduńska Wola.

Rys. Budynki mieszkalne w gminie w 2011r. – analiza porównawcza.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Według danych GUS, w 2010r. na terenie gminy było 2 750 mieszkań o powierzchni użytkowej 250561 m². Gmina była właścicielem 11 mieszkań komunalnych z czego żadne z mieszkań nie było wynajmowane na prawach lokalu socjalnego.

Tab. Zasoby mieszkaniowe – analiza porównawcza.

Lp.	Gmina	Mieszkania	Lp.	Gmina	Przeciętna powierzchnia użytkowa
mikrootoczenie – gminy ościenne					
1	Sieradz (gm. miejska)	15573	1	Wróblew	95,3
2	Warta	3912	2	Brzeźnio	91,6
3	Zduńska Wola (gm. wiejska)	3413	3	Sieradz (gm. wiejska)	91,1
4	Sieradz (gm. wiejska)	2750	4	Warta	81,8
5	Brzeźnio	1820	5	Zduńska Wola (gm. wiejska)	80,3
6	Burzenin	1803	6	Zapolice	78,3
7	Wróblew	1788	7	Burzenin	74,7
8	Zapolice	1551	8	Sieradz (gm. miejska)	65,1
makrootoczenie					
powiat sieradzki					78,1
powiat zduńskowolski		-			68,2
województwo łódzkie					66,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS (stan na 2010r.).

W zasobach mieszkaniowych w gminie Sieradz przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania w 2010r. była dość duża i wynosiła 91,1 m² natomiast przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na jedną osobę kształtowała się na poziomie 24,6 m². Wysoka przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania charakterystyczna jest dla obszarów wiejskich. Im bardziej zurbanizowany teren tym wskaźnik ten maleje.

Dla powiatu sieradzkiego i zduńskowolskiego wskaźnik ten był niższy i wyniósł odpowiednio 78,1 m² i 68,2 m².

Standard mieszkań określany według wyposażenia w instalacje wodno-kanalizacyjne i centralne ogrzewanie na tle gmin ościennych powiatu sieradzkiego plasuje gminę na dość wysokim poziomie. W 2010r. 87,02% mieszkań podłączonych było do wodociągu. Oznacza to, że około 350 mieszkań nie miało bieżącej wody. Ustępu brakowało w 31% mieszkań, łazienki - 30%, centralnego ogrzewania - 40,1%. W badanym roku żadne z mieszkań nie posiadało centralnego ogrzewania. Porównywalny standard mieszkań występuje w gminie Warta. W pozostałych gminach wskaźniki te utrzymują się na niższym poziomie.

1.4. Komunikacja i infrastruktura techniczna

Gmina posiada rozwinięty publiczny układ drogowy.

Drogi lokalne są w złym stanie technicznym, brakuje infrastruktury towarzyszącej.

Niewystarczająca jest komunikacja wewnętrzna.

Układ drogowy

Podstawowym elementem systemu transportowego gminy jest układ drogowy, który zapewnia zarówno powiązania zewnętrzne w skali regionu i kraju jak i powiązania wewnętrzne gminnej sieci osadniczej.

Sieć drogową tworzą drogi publiczne: krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Drogi krajowe i wojewódzkie pełnią funkcję w powiązaniach zewnętrznych, w tym również z miastem Sieradzem. Natomiast drogi powiatowe i gminne zapewniają podstawową obsługę zagospodarowania obszaru gminy, w tym zabudowy wsi.

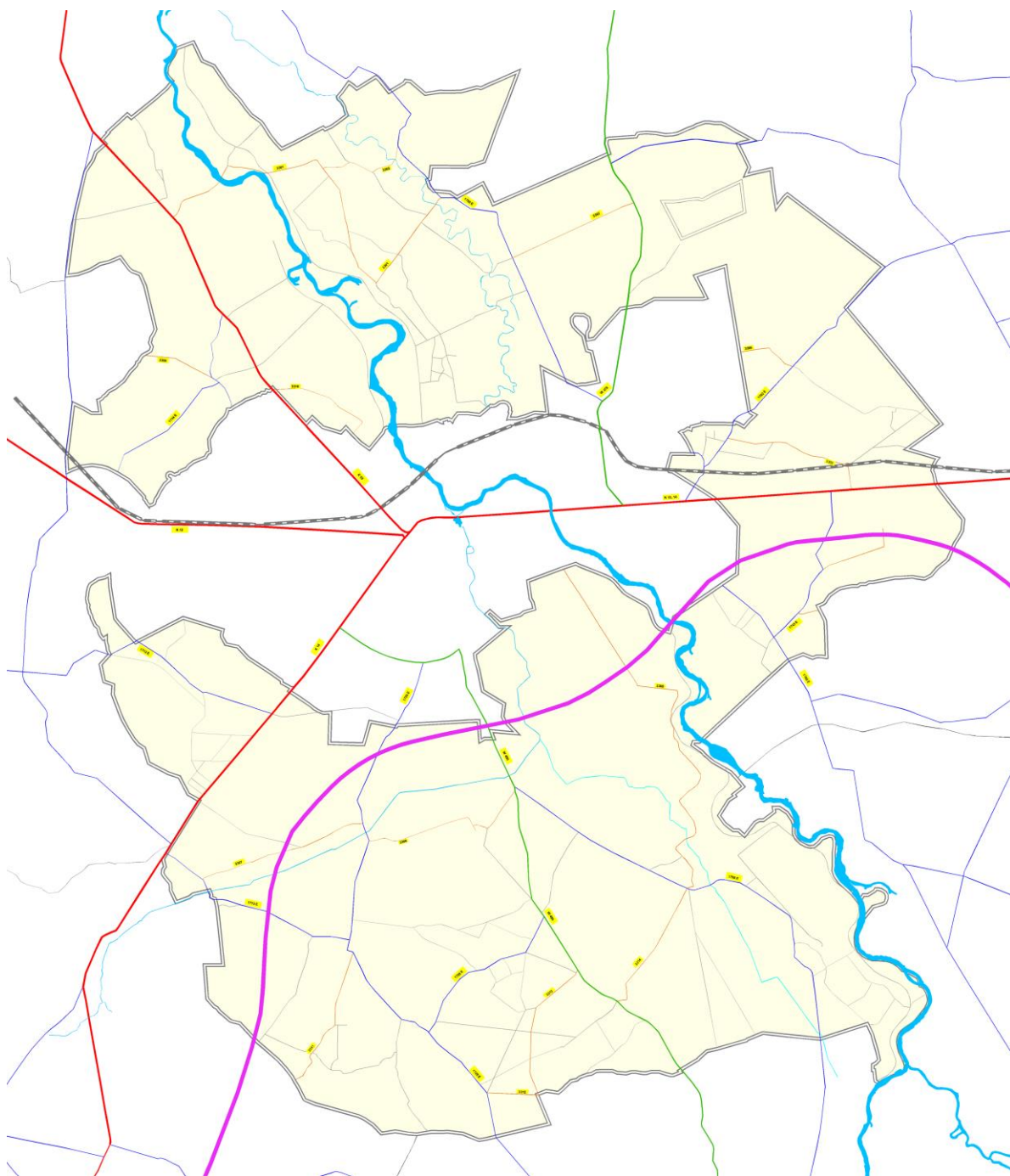
Obecnie rozpoczęła się budowa trasy ekspresowej S-8 relacji regionalnej Wrocław - Łódź, która przebiegać będzie przez północno-środkową część gminy Sieradz. Na terenie gminy zlokalizowane będą dwa węzły: „Sieradz – Południe” (wprowadza ruch z Sieradza w kierunku południowym a za pośrednictwem obwodnicy południowo – zachodniej w kierunku zachodnim do Poznania) i „Sieradz – Wschód” (podstawowy węzeł wjazdowy (wyjazdowy) do Sieradza od strony Łodzi).

Sieć kolejowa i transport zbiorowy

Przez wschodni obszar gminy (miejscowości Grabowiec, Męcka Wola, Ludwików) przebiega linia kolejowa znaczenia krajowego relacji: Łódź (Warszawa) – Sieradz – Kalisz – Ostrów Wielkopolski (Wrocław, Poznań). Zapewnia ona powiązania zewnętrzne

w skali regionalnej i krajowej poprzez dworzec w Sieradzu oraz obsługę ruchu lokalnego poprzez stacje Sieradz-Męka i Męcka Wola.

Niektóre miejscowości w strefie podmiejskiej Sieradza obsługiwane są poprzez linie autobusowe komunikacji miejskiej Sieradza (wsie Charłupia Mała, Kłocko, Bogumiłów, Chojne). Pozostały obszar gminy obsługiwany jest liniami autobusowymi PKS oraz liniami prywatnymi, prowadzonymi głównie drogami krajowymi i wojewódzkimi.

Rys. Układ komunikacyjny gminy Sieradz.

Źródło: Opracowanie własne.

Gospodarka wodno - ściekowa

Zaopatrzenie w wodę mieszkańców gminy odbywa się w oparciu o ujęcia wód podziemnych zlokalizowane w miejscowościach: Dąbrowa Wielka, Stawiszczce, Charłupia Mała, Ruda, Rzechta, Bogumiłów oraz zlokalizowane poza obrębem gminy w Sieradzu Męka, Sieradz Miasto oraz w miejscowości Baszków (gmina Warta). Gmina jest całkowicie zwodociągowana.

Kanalizacja sanitarna występuje jedynie we wsi Dzigorzew, jej długość wynosi około 2 km. Ścieki odprowadzane są do miejskiej oczyszczalni ścieków w Sieradzu. Przyszłoterminalne oczyszczalnie ścieków funkcjonują przy Przetwórstwie owocowo-warzywnym w Mękiej Woli, Zajeździe „Pół Boru” w Stawiszczach i Domu Pomocy Społecznej w Biskupicach. Na pozostałym terenie gminy ścieki odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych.

Koncepcja kanalizacji gminy zakłada włączenie sołectw: Dzigorzew, Dzierlin, Charłupia Mała, Kłocko, Jeziory do projektowanego systemu miasta Sieradza. Dla pozostałych miejscowości zaprojektowano niezależne ciągi kanalizacyjne, odprowadzające ścieki do projektowanych oczyszczalni w: Podłęzycach, Rudzie, Chojnym, Kowalach, Dąbrowie Wielkiej, Czartkach, Dąbrówce i Sucheju.

Zaopatrzenie w energię, ciepło i gaz

Zaopatrzenie w energię elektryczną realizowane jest w oparciu o linie elektroenergetyczne WN 110 kV: Sieradz – Zduńska Wola, Sieradz – Jawor oraz Jawor – Błaszki. Zaopatrzenie w energię elektryczną jest wystarczające. W gminie nie istnieje zorganizowany system zaopatrzenia w ciepło. Zaopatrzenie potrzeb cieplnych odbywa się w oparciu o lokalne kotłownie. W okresie perspektywicznym głównym źródłem ciepła w gminie będzie gaz ziemny wysokometanowy. Zaopatrzenie to będzie pochodzić z wybudowanego w 1998r. gazociągu wysokiego ciśnienia DN 300 relacji Pabianice – Sieradz wraz ze stacją redukcyjno-pomiarową w Woźnikach oraz projektowanego gazociągu wysokiego ciśnienia DN 400 relacji Sieradz – Kalisz i projektowanych stacji redukcyjno-pomiarowych w Monicach i Kłocku.

1.5. Polityka przestrzenna

Polityka przestrzenna gminy wymaga dostosowania do zmieniających się warunków zagospodarowania przestrzennego.

W gminie nie obowiązują żadne plany miejscowe.

Gmina Sieradz posiada Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego¹ opracowane w 2001r., określające politykę przestrzenną gminy oraz zasady koordynacji działań planistycznych.

¹ Uchwała Nr XXX/217/01 Rady Gminy w Sieradzu z dn. 23 października 2001r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sieradz.

W obowiązującym Studium gminę Sieradz podzielono na następujące strefy funkcjonalno-przestrzenne:

1. Nadwarciańska
 2. Południowa
 3. Wschodnia
 4. Zachodnia.
- oraz strefy o funkcjach nadrzędnych:
1. ochrony ekologicznej
 2. ochrony wartości kulturowych
 3. ochrony wartości rolniczych

W granicach tych stref Studium określa dwa podstawowe obszary zróżnicowanych działań polityki przestrzennej: obszar podmiejski i obszar wiejski.

Obszar podmiejski – obejmuje wsie o największej aktywności gospodarczej i wysokiej przedsiębiorczości. W skali gminy są to tereny silnie zurbanizowane, o największej koncentracji działających podmiotów gospodarczych i największej liczbie ludności. Podstawą działań przestrzennych na tych terenach jest kontynuacja rozwoju funkcji spójnych z przyległymi terenami miasta Sieradz. Obszar podmiejski podzielono na 4 rejony:

- rejon Chałupia Mała – Dzierlin – Dzigorzew
- rejon Grabowiec – Stawiszczce – Męcka Wola
- rejon Kłodzko – Jeziory
- rejon Wiechutki – Wiechucice – Chojne

Obszar wiejski – charakteryzujący się przewagą polityk ochronnych, uwarunkowanych ekologicznie i nastawionych na rozwój gospodarki rolnej z udziałem wypoczynku na działkach letniskowych. Podstawową ideą w zagospodarowaniu obszaru wiejskiego jest przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy i ochrona terenów cennych przyrodniczo i krajobrazowo. W ramach obszaru wyróżniono:

1. rejon Biskupice, Kowale, Łosieniec	Tereny występowania gleb wysokiej bonitacji oraz tereny zmeliorowane, determinujące politykę ochrony gruntów rolnych.
2. rejon Kuśnie, Dąbrówka Wielka, Dąbrówka, Sokołów	
1. rejon Kamionaczyk, Grądy, Sucha, Mnichów	Tereny doliny rzeki Warty o dużych walorach przyrodniczo krajobrazowych z ograniczeniem rozwoju zabudowy, z priorytetem dla funkcji ochronnych i podniesienia walorów środowiska przyrodniczego.
2. rejon Chałupki, Borzewisko, Bobrowniki	
1. rejon Ruda, Czartki, zalesiona część Męckiej Woli	Tereny dużych kompleksów leśnych, w tym przeznaczonych do zalesień oraz teren lokalizacji projektowanego zbiornika retencyjnego „Bogumiłów”, z preferencją dla rozwoju funkcji rekreacyjnej i zabudowy letniskowej.
2. rejon Bogumiłów, Okręglica, Dębina, część wsi Chojne i Stoczki	

W ramach instrumentów realizacji polityki przestrzennej w gminie nie obowiązują żadne miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

1.6. Walory przyrodnicze i krajobrazowe

Gmina charakteryzuje się zróżnicowanym potencjałem zasobów naturalnych i jakości środowiska.

Ukształtowanie powierzchni gminy, ze względu na przewagę terenów o niewielkim nachyleniu, nie stanowi bariery w rozwoju sieci osadniczej i rolnictwa. Układ dolin rzek i cieków wraz z towarzyszącymi im dolinkami denudacyjno-erozyjnymi tworzy lokalny system korytarzy ekologicznych gminy pełniąc jednocześnie ważną funkcję wentylacyjną gminy. Dolina Warty stanowi bardzo ważny, wg. Koncepcji Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET-PL, korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym.

Gmina Sieradz położona jest w zlewni rzeki Warty (dorzecze Odry). Sieć rzeczną gminy tworzą rzeki: Warta, Żeglina, Myja, Niniwka, Kobylanka (Kanał Tyczyński) oraz mniejsze bezimienne ciek.

Główną rzeką gminy jest Warta, przepływająca przez jej teren szeroką, wyrównaną doliną z południowego wschodu na północny zachód. Długość rzeki w granicach gminy wynosi 16 km a jej koryto jest uregulowane o szerokości od 50 do 150 m. Ze względu na nieodpowiednio uregulowany bieg rzeka nie jest wykorzystywana dla celów żeglugi śródlądowej. Do miasta Sieradza jest spławna natomiast powyżej niego staje się żeglowna.

Zasoby wód podziemnych tworzą dwa poziomy wodonośne: kredowy oraz czwartorzędowy. Poziom wód górnokredowych należy do Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP Sieradz K2-312), zajmującego powierzchnię 78 km². Północna część zbiornika (ok. 30 km²) objęta jest najwyższą ochroną (ONO) a pozostałą jego część wysoką ochroną (OWO) wód podziemnych.

Na terenie gminy istnieje 8 skupisk zieleni wysokiej o charakterze parkowym. Są to 4 parki zabytkowe – w Męckiej Woli, Podłęzycach, Chojnem, Dąbrowie Wielkiej oraz 4 parki wiejskie – w Dąbrówce, Biskupicach, Dzierlinie i Kamionaczyku. Stan zachowania parków jest dobry choć wymagają prac pielęgnacyjnych i konserwacyjnych.

1.7. Walory kulturowe

Zabytki i inne obiekty o wartościach kulturowych

Na terenie gminy znajduje się 18 obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa łódzkiego. Są to obiekty zarówno o znaczeniu lokalnym, regionalnym oraz ponadregionalnym.

Tab. Obiekty wpisane do rejestru zabytków województwa łódzkiego.

Lp.	Rodzaj obiektu	Miejscowość	Datowanie	nr rejestrowy	znaczenie
1.	pałac	Biskupice	II poł. XIX w.	288/A	ponadregionalne
2.	spichlerz	Biskupice	I poł. XIX w.	3/A	lokalne
3.	kościół parafialny	Chojne	XVI - XVII w.	10/A	ponadregionalne
4.	dwór	Chojne	XVI-XVII w.	11/A	ponadregionalne
5.	park	Chojne	XIX w.	358/A	lokalne
6.	kościół parafialny	Dąbrówka Wielka	XVIII w.	12/A	regionalne
7.	dwór	Dąbrówka Wielka	XVI - XVII w.	13/A	regionalne
8.	park	Dąbrówka Wielka	II poł. XIX w.	370/A	lokalne
9.	dwór	Dzierlin	XVII - XIX w.	16\A	regionalne
10.	kaplica	Dzierlin	-	421/A	lokalne
11.	kaplica, kościół	Kłocko	1756 r.	28/A	lokalne
12.	kaplica dworska	Kuśnie	XVIII w.	30/A	lokalne
13.	grodzisko	Mnichów	VI - VIII w.	42/A	lokalne
14.	oficyna dworska	Męcka Wola	poł. XIX w.	39/A	lokalne
15.	park	Męcka Wola	XIX w.	40/A	lokalne
16.	grodzisko	Okopy	X - XIII w.	46/A	lokalne
17.	grodzisko	Podłężyce	XV w.	46/A	lokalne
18.	park dworski	Podłężyce	poł. XIX w.	414A	lokalne

Źródło: opracowanie własne na podstawie Studium uikzp gminy Sieradz z 2001 r., rejestru zabytków nieruchomych województwa łódzkiego

Walory kulturowe o znaczeniu ponadlokalnym posiadają:

- pałac w Biskupicach
- kościół parafialny w Chojnem
- dwór w Chojnem

Walory kulturowe o znaczeniu regionalnym posiadają:

- dwór w Dzierlinie
- dwór w Dąbrowie Wielkiej
- kościół w Dąbrowie Wielkiej

Strefy ochrony konserwatorskiej

Ogólny plan zagospodarowania gminy Sieradz z 1993 r. ustalił granice stref ochrony konserwatorskiej, uwzględnione w obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sieradz z 2001 r.

Ścisła strefa ochrony konserwatorskiej obejmuje obiekty zabytkowe wraz z otoczeniem, tereny cmentarzy, parków:

1. cmentarz rzymsko-katolicki w Charłupi Małej;
2. cmentarz rzymsko-katolicki w Chojnem;
3. cmentarz rzymsko-katolicki w Dąbrowie Wielkiej;
4. zabytkowy park dworski w Chojnem (w rejestrze zabytków);
5. zabytkowy park dworski w Dąbrowie Wielkiej (w rejestrze zabytków);
6. zabytkowy park dworski w Podłężycach wraz z aleją;
7. zabytkowy park pałacowy w Męckiej Woli (w rejestrze zabytków);

8. Park dworski w Dzierlinie;
9. Park pałacowy w Biskupicach;
10. Park dworski w Dąbrówce;
11. Park dworski w Kamionaczyku;
12. Otoczenie dworu w Dzierlinie;
13. Otoczenie dworu Charłupi Małej;
14. Otoczenie kościoła w Charłupi Małej;
15. Otoczenie kościoła w Chojnem;
16. Otoczenie kościoła w Kłocku;
17. Otoczenie kościoła Dąbrowie Wielkiej;
18. Otoczenie kaplicy w Kuśniach.

Stanowiska i strefy archeologiczne

Strefy ochrony i obserwacji archeologicznej obejmują rejony osadnictwa pradziejowego i historycznego. Są to tereny wsi: Biskupice, Bogumiłów, Bobrowniki, Chojne, Borzewisko, Wiechutki, Wiechucice, Sucha, Sokołów, Rzechta, Ruda, Mnichów, Kuśnie, Kamionaczyk, Kłocko, Jezioro, Dzigorzew, Grądy, Dzierlin, Męcka Wola – Letniki. W granicach strefy występuje ok. 180 udokumentowanych stanowisk archeologicznych.

2. SFERA EKOLOGICZNA – ANALIZA I DIAGNOZA

2.1. Identyfikacja obszarów chronionych

Znaczna część powierzchni gminy objęta jest formami ochrony przyrody związanymi głównie z doliną rzeki Warty.

Zgodnie przepisami odnośnie ochrony przyrody (art. 6 ustawy o ochronie przyrody z 16 kwietnia 2004 r. – tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 151 poz. 1220 ze zm.) w gminie Sieradz występują formy ochrony przyrody.

Obszary chronione

Rezerwat przyrody „Półboru”² – Rezerwat leśny o częściowej ochronie, którego celem jest zachowanie zbiorowisk leśnych (dąbrowy świetlistej i fragmenty grądu oraz stanowiska roślin chronionych). Zajmuje powierzchnię 56,83 ha.

Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki³ - Park utworzony w celu ochrony doliny Warty i Widawki z dobrze wykształconymi zbiorowiskami roślinności leśnej, szuwarowej, wodnej, łąkowej i kserotermicznej oraz liczne stanowiska chronionych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt. Nie posiada otuliny, zajmuje powierzchnię 25 330ha (w granicach województwa 14 245 ha).

Posiada sporządzony Plan ochrony (Rozporządzenie Nr 30/2006 Wojewody Łódzkiego z dn. 3 listopada 2006 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 380, poz. 2947).

Zgodnie z w/w planem na terenie parku określona została strefa ekologiczna, jako obszar podlegający najwyższej ochronie. Strefa obejmuje:

- obszary objęte i przewidziane do objęcia ochroną konserwatorską (istniejący użytek ekologiczny Dąbrowa II, pomniki przyrody w parku Chojnem, projektowany rezerwat przyrody „Chojne Oles”, projektowany użytek ekologiczny „Chojne Starorzecze” i projektowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Chojne nad Wartą”;

² Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z 24 lipca 1983 r. (MP Nr 39, poz. 230 z 1983 r.), zmienione Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska Nr 38/2010 z dnia 10.06.2010 r. (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 180, poz. 1476 z dnia 19.06.2010 r.)

³ Uchwała Wojewódzkiej Rady Narodowej w Sieradzu Nr VIII/45/89 z dn. 14 września 1989 r., Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dn. 31 lipca 1998 r. w sprawie określenia obszaru Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki (Dz. Urz. Woj. Sieradzkiego Nr 20, poz. 113), Rozporządzenie Nr 9/2006 Wojewody Łódzkiego z dn. 11 stycznia 2008 r. w sprawie Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 20, poz. 194), zmienione Rozporządzeniem Nr 1/2008 Wojewody Łódzkiego z dn. 11 stycznia 2008 r.

- obszary uroczysk wymagające wzmożonej ochrony, dla których obowiązują ustalenia określone w rozporządzeniu w sprawie zatwierdzenia planu ochrony Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki.

W pozostałych obszarach Parku ograniczenia w zakresie zagospodarowania wynikają głównie z ustaleń dotyczących strefy ochrony walorów kulturowych.

Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu⁴ – Obejmuje ochroną walory przyrodnicze i krajobrazowe doliny Warty a w szczególności naturalne koryto rzeki Warty. Stanowi korytarz ekologiczny rangi krajowej, łączący tereny położone nad Nerem i Bzurą w pradolinie warszawsko-berlińskiej z Parkiem Krajobrazowym Międzyrzecza Warty i Widawki.

Użytki ekologiczne

„Dąbrowa”⁵ – bagno śródlęgowe o powierzchni 0,66 ha, własność Skarbu Państwa pod nadzorem Lasów Państwowych (Nadleśnictwo Żłoczew),

„Dąbrowa II”⁶ – bagno śródlęgowe o powierzchni 0,14 ha, własność Skarbu Państwa pod nadzorem Lasów Państwowych (Nadleśnictwo Żłoczew),

„Chojne Starorzecze”⁷ – starorzecze Warty o powierzchni 5,29 ha, własność komunalna pod nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy Sieradz znajdują się 52 obiekty objęte ochroną jako pomniki przyrody, na mocy Rozporządzenia Wojewody Sieradzkiego z dn. 3 lutego 1998r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Sieradzkiego Nr 3, poz. 9).

Pomnikami przyrody w gminie są:

- 5 drzew w miejscowości Chojne: sosna wejmutka, 2 dęby szypułkowe, lipa szerokolistna, klon srebrzysty;
- 33 drzewa w miejscowości Męcka Wola: 21 dębów szypułkowych, grupa 9 dębów szypułkowych, 2 graby zwyczajne, jesion wyniosły;
- 4 drzewa w miejscowości Biskupice: lipa drobnolistna, 3 jesiony wyniosłe;
- 5 drzew w miejscowości Bogumiłów: jesion wyniosły, grupa 4 ciosów pospolitych;
- 3 drzewa w miejscowości Chałupia Mała: klon, 2 lipy drobnolistne;

⁴ Rozporządzenie Nr 5/2009 Wojewody Łódzkiego z dn. 24 marca 2009 r. w sprawie wyznaczenia Nadwarciańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 75, poz. 709) zmienione Rozporządzeniem Nr 17/2009 Wojewody Łódzkiego z dn. 30 lipca 2009 r.

⁵ Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dn. 22 kwietnia 1996 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny (Dz. Urz. Woj. Sieradzkiego Nr 7 poz. 39)

⁶ Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dn. 22 kwietnia 1996 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny (Dz. Urz. Woj. Sieradzkiego Nr 7 poz. 39)

⁷ Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dn. 13 maja 1998 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Sieradzkiego Nr 11, poz. 39)

- 3 drzewa w miejscowości Dąbrówka Wielka: 2 lipy drobnolistne, dąb szypułkowy;
- 1 drzewo w miejscowości Dzierlin: klon jawor;
- 86 drzew w miejscowości Podłężyce: grupa 78 drzew (jesiony wyniosłe, wiązy, kasztanowce), 4 lipy drobnolistne, 2 wiązy szypułkowe, topola kanadyjska, klon zwyczajny;
- 2 drzewa na terenie Leśnictwa Męcka Wola: sosna pospolita, dąb szypułkowy;
- 1 drzewo na terenie Leśnictwa Reduchów: dąb szypułkowy.

Wykaz obszarów i obiektów proponowanych do objęcia ochroną wg. ustaleń obowiązujących opracowań planistycznych

Projektowany Rezerwat przyrody „Chojne Oles” – obszar wskazany do objęcia ochroną prawną na mocy ustaleń obowiązującego planu ochrony Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki.

Projektowany Zespół przyrodniczo krajobrazowy „Chojne nad Wartą” – położony w obrębie wsi Chojne (gm. Sieradz) oraz wsi Beleń (gm. Zapolice). Obszar wskazany do objęcia ochroną na mocy ustaleń planu ochrony Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki.

2.2. Zagrożenia i degradacja środowiska

**Środowisko gminy w skali kraju jest bardzo słabo zdegradowane.
Niezadawalający jest stan wód powierzchniowych.**

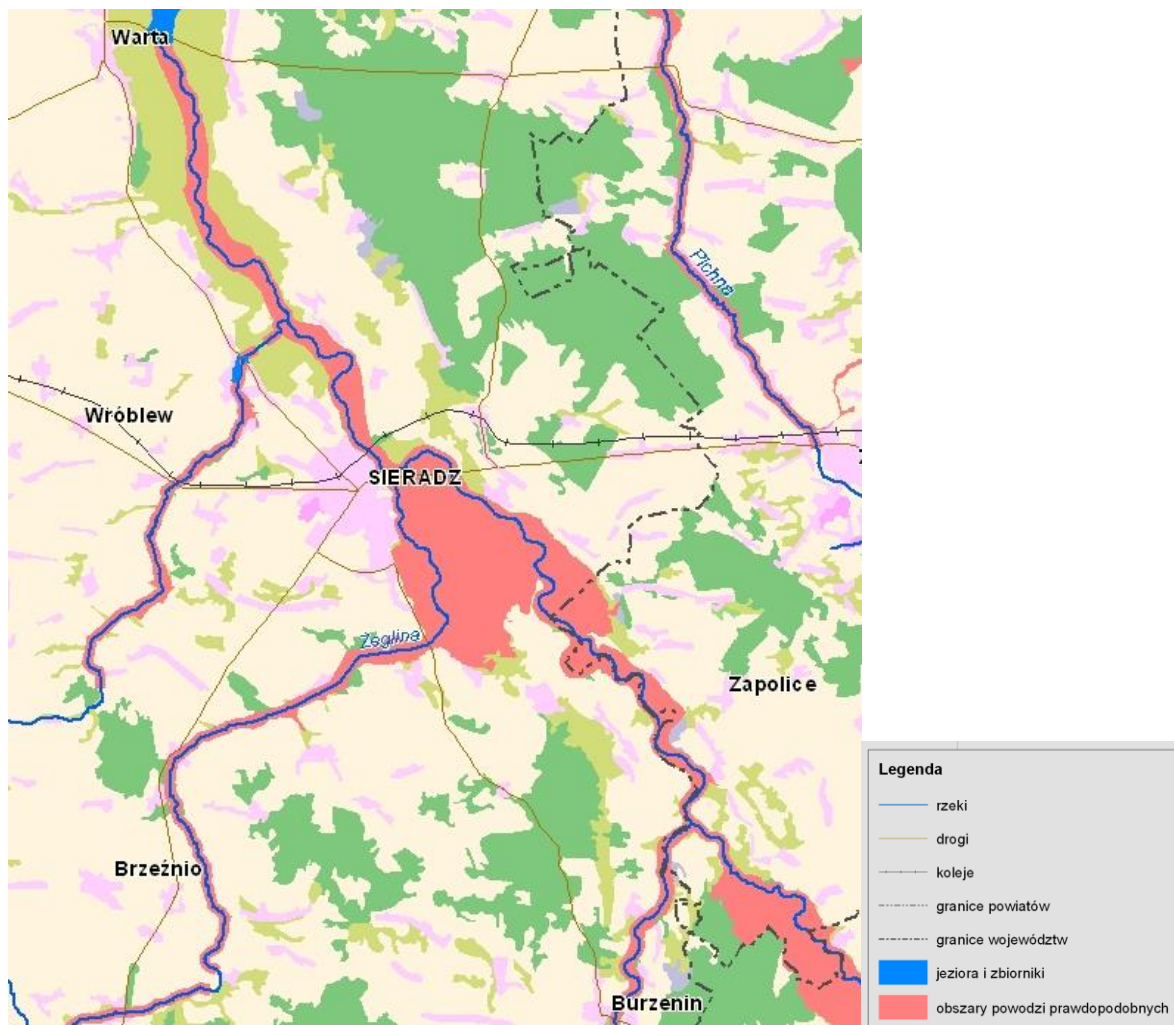
W skali lokalnej występują niewielkie źródła degradacji środowiska. Stan czystości wód powierzchniowych jest niezadawalający. Główne rzeki gminy: Warta, Żeglina i Myja niosą wody pozaklasowe. Utrzymanie odpowiedniego poziomu i jakości zasobów wodnych wymaga ograniczenia zrzutu ścieków do rowów melioracyjnych i rzek poprzez intensyfikację działań w zakresie budowy sieci kanalizacyjnej na terenie gminy.

Na terenie gminy Sieradz znajdują się dwa profile pomiarowo - kontrolne monitorujące wody powierzchniowe, zlokalizowane na Żeglinie w Sieradzu oraz na Myi w Biskupicach.

Zgodnie z danymi Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Łodzi (*Komunikat o stanie jakości wód powierzchniowych woj. łódzkiego badanych w 2010 r.*) badane rzeki zostały zakwalifikowane jako rzeki o umiarkowanym stanie/potencjale ekologicznym. Na wynik wpływ miały niektóre elementy fizykochemiczne, ocenione poniżej stanu dobrego. Żeglina w ramach monitoringu lat 2009-2010 została zakwalifikowana jako eutroficzna. Eutrofizacja wód spowodowana jest głównie dopływem substancji biogennych pochodzenia antropogenicznego, głównie ze źródeł komunalnych i rolniczych. Rzeką Żeglina jako ciek przepływający przez obszar chroniony – Załęczański Łuk Warty (PLH100015) w ramach oceny naturalności została zakwalifikowana jako silnie zmodyfikowana o umiarkowanym stanie/potencjale ekologicznym.

Na znacznej części gminy, w dolinie rzeki Warty, występuje obszary narażone na występowanie powodzi.

Na terenie gminy występuje zagrożenie związane z możliwością występowania powodzi w dolinie rzeki Warty. Według danych zawartych w koncepcji programowo przestrzennej ochrony przeciwpowodziowej doliny rzeki Warty, wykonanej w 1998r. tereny zalewowe wody 1% (potencjalny zasięg zalewu doliny wodą o prawdopodobieństwie wystąpienia $p=1\%$) obejmują 6208 ha powierzchni gminy, co stanowi 34% ogólnej powierzchni.

Rys. Obszary powodzi prawdopodobnych w dolinie rzeki Warty.

Źródło: Wstępna ocena zagrożenia powodziowego - RZGW Poznań.

Zgodnie z danymi Państwowej Służby Hydrologicznej w rejonie i sąsiedztwie doliny Warty znajdują się obszary zagrożone podtopieniami, czyli położeniem zwierciadła wody blisko powierzchni terenu, co skutkuje podmokłościami. Podtopienia mogą występować stale lub sezonowo w ciągu roku, lub także w ciągu zdarzających się ekstremalnie zmian warunków wodnych, tj. w wyniku intensywnych opadów atmosferycznych, roztopów i powodzi.

W zakresie działań przeciwpowodziowych planowana jest budowa dwóch pól zalewowych (polder „Sieradz”, stanowiący obecnie część obiektu „Warta” i projektowany polder „Myja”) oraz modernizacja i budowa nowych wałów przeciwpowodziowych. Natomiast w celu zatrzymania wezbrań Żegliny w czasie powodzi na Warcie proponuje się budowę zbiornika retencyjno-powodziowego „Bogumiłów” na rzece Żeglinie. Urządzeniem o funkcji przeciwpowodziowej jest także Kanał Tyczyński o długości 10,1 km, biegnący częściowo korytem Kobylanki, łączący rzekę Wartę od Tyczyna w gminie Burzenin z rzeką Żegliną.

Degradacja powierzchni ziemi jest niewielka.
Stan sanitarny powietrza i klimat akustyczny jest dobry.

Dotychczasowe rozmiary powierzchniowej eksploatacji surowców nie stanowią istotnego czynnika degradacji powierzchni ziemi. Największe zmiany występują w północno-wschodniej części gminy w pobliżu wsi Czartki. Zmiany powierzchni ziemi wywołane eksploatacją surowców będą większe w przypadku rozpoczęcia eksploatacji złóż obecnie nieeksploatowanych. Degradacja powierzchni glebowo-roślinnej występuje również lokalnie w strefie krawędziowej zachodniego brzegu doliny Warty na skutek ekspansji terenów zabudowy, co powodować może lokalnie erozję powierzchniową.

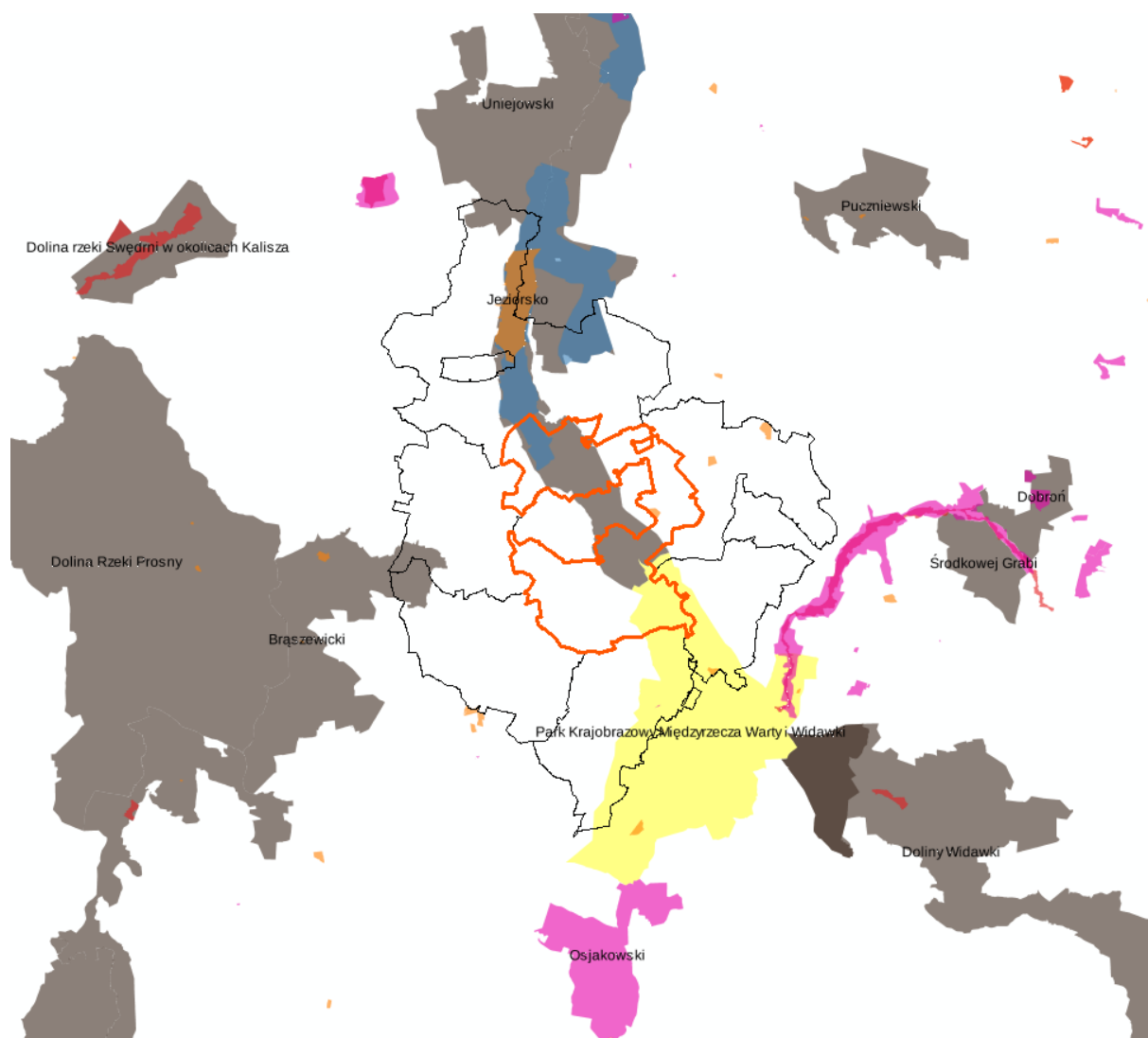
Stan sanitarny powietrza jest dobry, choć pozostaje pod znacznym wpływem zanieczyszczeń pochodzących z miasta Sieradza. Głównym czynnikiem zanieczyszczenia powietrza jest „niska emisja” z palenisk domowych.

Głównym czynnikiem degradacji klimatu akustycznego jest hałas komunikacyjny, emitowany przez środki transportu drogowego, głównie wzdłuż dróg publicznym. Wzrost natężenia hałasu komunikacyjnego będzie związany z budową drogi ekspresowej S-8.

2.3. Powiązania ekologiczne

Powiązania przyrodnicze gminy z otoczeniem kształtują się w kierunku północ-południowy wschód i są związane głównie z przebiegiem rzeki Warty. Szeroka dolina rzeczna stanowi korytarz ekologiczny w skali regionalnej. Sieć połączeń funkcjonalnych stanowią obszary chronione, ustanowione w granicach gminy jak i w jej otoczeniu.

Obszary związane z doliną Warty objęte są ochroną prawną, jako Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu w środkowej części gminy, na północ łączący się z Nadwarciańskim OCHK oraz Park Krajobrazowy Warty i Widawki w południowo-wschodniej części gminy, na południowy wschód łączący się OCHK Doliny Widawki.

Rys. Położenie w ponadlokalnym systemie obszarów chronionych.
Źródło: Opracowanie własne bazy WMS Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

3. SFERA SPOŁECZNA – analiza i diagnoza

3.1. Potencjał demograficzny

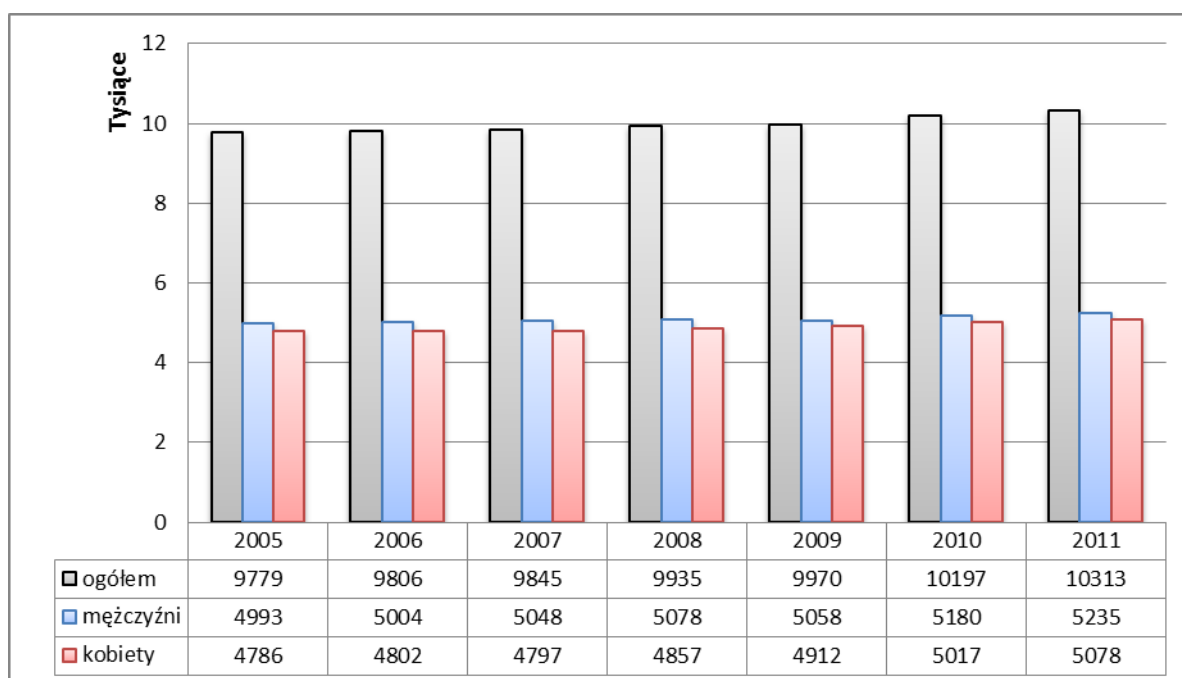
Gmina Sieradz jest regionem stabilnym demograficznie, w którym liczba mieszkańców wzrasta.

Obciążenie demograficzne nie przewyższa poziomu dla powiatu i regionu.

Dodatnie saldo migracji zewnętrznych jest wysokie.

Liczba ludności i gęstość zaludnienia

Zgodnie z BDL GUS gminę Sieradz na koniec 2011r. zamieszkiwało 10 313 osób, z czego 5 232 mężczyzn i 5 078 kobiet. Ludność gminy stanowił 8,5% ludności powiatu sieradzkiego. Na 1 km² powierzchni przypadało przeciętnie 57 osób.

Rys. Ludność gminy Sieradz w latach 2005 – 2011.

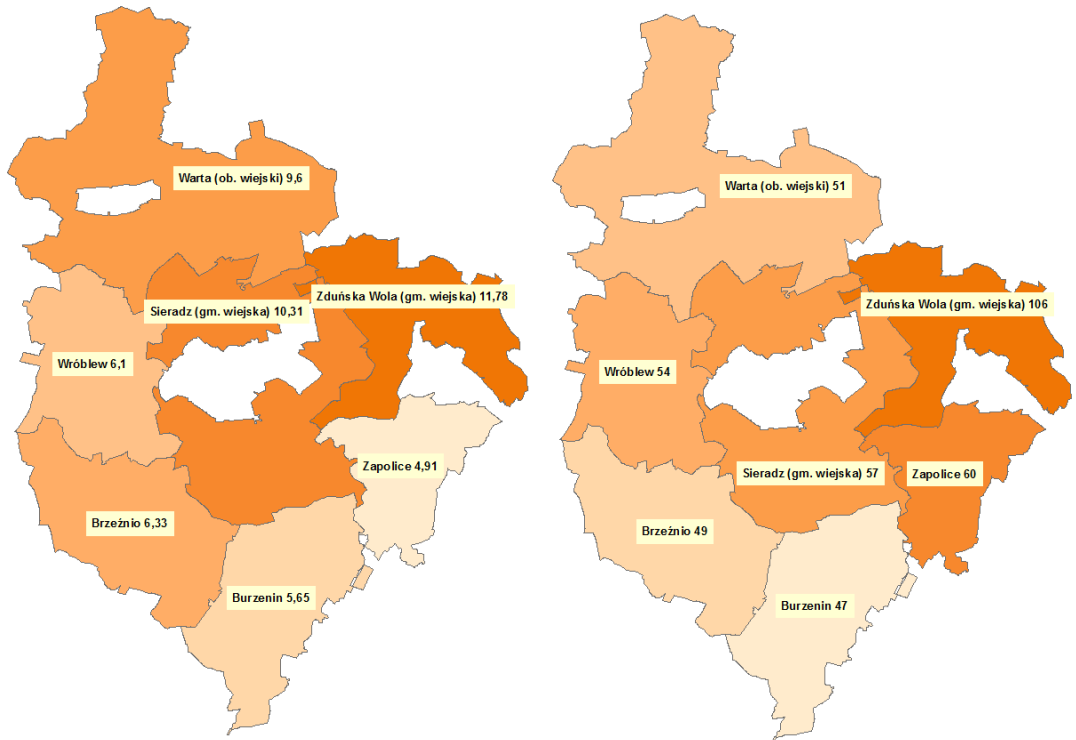
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W ostatnich latach odnotowano wzrost zaludnienia gminy. W 2005r. gmina Sieradz liczyła 9 444 mieszkańców natomiast w 2011r. 10 311 mieszkańców.

Gmina Sieradz należy do Wśród 11 gmin powiatu sieradzkiego pod względem ludności zajmuje 3 miejsce (po gminie miejskiej Sieradz, gm. Błaszki i gm. Warta).

Gmina Sieradz podobnie jak gminy ościennie: gmina wiejska Zduńska Wola oraz gmina miejsko-wiejska Warta charakteryzuje się znacznie większą liczbą ludności niż pozostałe analizowane gminy. W przypadku gminy Sieradz i Zduńska Wola liczba ludności przekracza 10 tys. mieszkańców (w gminie Warta niespełna 10 tys.).

W pozostałych analizowanych gminach liczba ludności utrzymuje się na poziomie 5-6,5 tys. mieszkańców. Ponadto w gminie Sieradz i Zduńska Wola widoczny jest niewielki jednak dynamiczny wzrost zaludnienia od 2009r. przy wskaźniku tym utrzymującym się na stałym poziomie w pozostałych analizowanych gminach.

Rys. Ludność (tys. os.) i gęstość zaludnienia (os/km²) - analiza porównawcza.

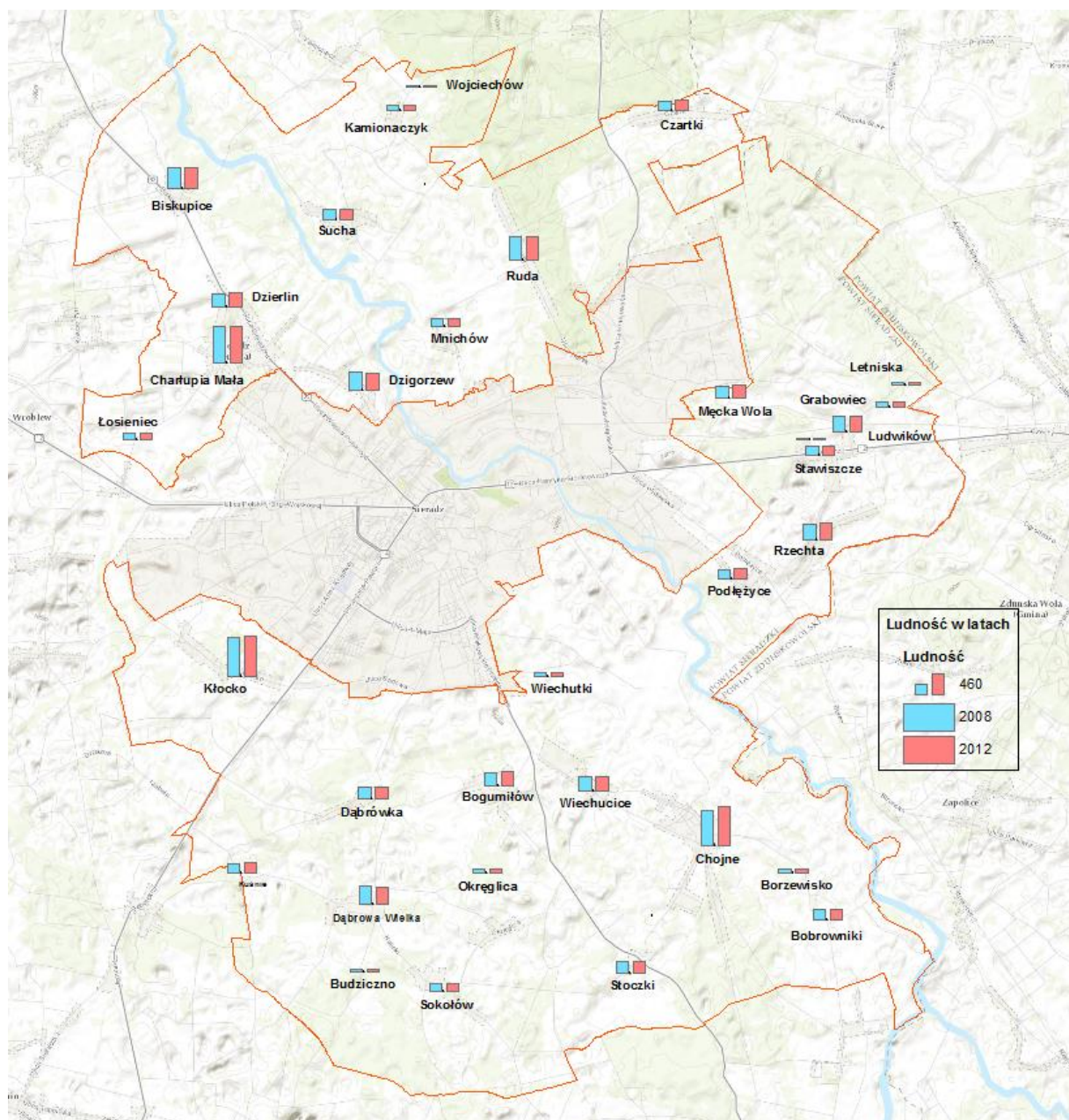
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Tab. Dynamika liczby ludności w latach 200-2011 - analiza porównawcza.

Jednostka terytorialna	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
mikrootoczenie								
Brzeźnio	6448	6370	6344	6322	6293	6297	6318	6325
Burzenin	5879	5681	5678	5658	5637	5629	5661	5648
Sieradz (gm. miejska)	44546	44202	43983	43713	43612	43505	43978	43749
Sieradz (gm. wiejska)	9590	9779	9806	9845	9935	9970	10197	10313
Warta (ob. wiejski)	9937	9699	9673	9633	9579	9517	9630	9600
Wróblew	6384	6259	6210	6196	6184	6153	6139	6102
Zapolice	4720	4718	4758	4788	4797	4807	4857	4907
Zduńska Wola (gm. wiejska)	10802	11210	11307	11433	11453	11492	11705	11782
makrootoczenie								
powiat sieradzki	123093	121260	120795	120351	120219	119916	120943	120699
powiat zduńskowski								
województwo łódzkie	2627824	2577465	2566198	2555898	2548861	2541832	2542436	2533681
udział % z powiatu	7,79	8,06	8,12	8,18	8,26	8,31	8,43	8,54
udział % z województwa	0,36	0,38	0,38	0,39	0,39	0,39	0,40	0,41

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Gmina Sieradz podzielona jest na 32 obręby, skupiających 46 miejscowości. Najliczniej zamieszkałe (wg. danych na koniec 2012r.) są miejscowości: Kłocko (922 mieszkańców), Chojne (902 mieszkańców), Chałupia Mała (822 mieszkańców) oraz Ruda (512 mieszkańców). W pozostałych miejscowościach liczba mieszkańców nie przekracza 500 osób. Najmniej zamieszkałe, liczące poniżej 50 mieszkańców są miejscowości: Ludwików (17 mieszkańców), Wojciechów (32 mieszkańców) oraz Budziczna (46 mieszkańców). W większości miejscowości gminy widoczny jest niewielki równomierny wzrost liczby mieszkańców w porównaniu do roku 2008r.

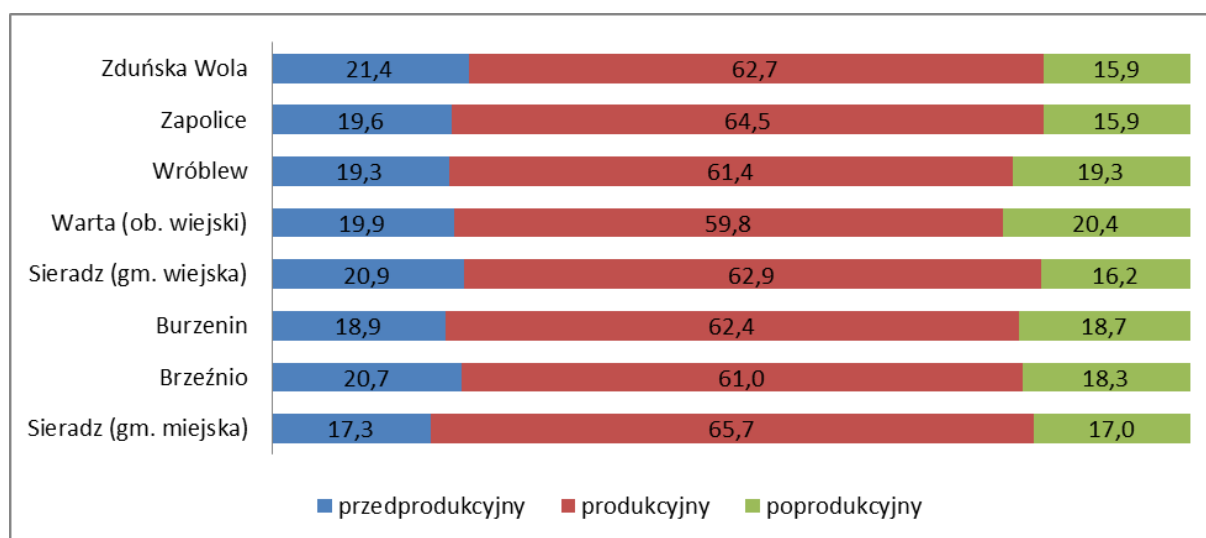

Rys. Rozmieszczenie ludności gminy wg. miejscowości w latach 2008 i 2012.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku

Struktura ludności gminy Sieradz według ekonomicznych grup wieku w roku 2010 ukazuje przewagę ludności w wieku produkcyjnym, która stanowiła 62,9% ludności ogółem. Ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 20,9% ludności zamieszkującej obszar gminy, natomiast ludność w wieku poprodukcyjnym kształtowała się na poziomie 16,2% ludności ogółem. Proporcje ekonomicznych grup wieku w gminach ościennych kształtują się porównywalnie.

Rys. Struktura ekonomiczna ludności (udział % ludności ogółem) – analiza porównawcza.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wskaźnik obciążenia demograficznego i wskaźnik feminizacji

Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym) wynosił w 2010r. [60,1] a w 2011r. spadł do [59]. Wielkość ta wygląda korzystnie na tle gmin sąsiednich, w których wskaźnik ten w 2011r. wyniósł ponad 60. Wartość niższą zanotowano w mieście Sieradz (52,2) oraz w gminie Zapolicy (powiat zduńskowski) (55). Wskaźnik na podobnym poziomie odnotowano dla gminy Zduńska Wola (59,4).

Wartość ta na takim samym poziomie określono (stan na koniec 2011r.) dla powiatu sieradzkiego [59] a na niższym poziomie dla powiatu zduńskowskiego [57]. Dla województwa łódzkiego wskaźnik ten wyniósł [57,9].

Wskaźnik feminizacji w gminie Sieradz wyniósł w 2011r. [97]. Jest to najniższa wartość wśród analizowanych gmin powiatu sieradzkiego, w których wskaźnik wynosi od [98] w gminie Burzenin do [105] w gminie Warta. Wskaźnik na podobnym poziomie jak dla gminy Sieradz odnotowano dla gmin powiatu zduńskowskiego: Zapolicy [96] i Zduńska Wola [99].

Przyrost naturalny i saldo migracji

Przyrost naturalny w gminie Sieradz pod koniec 2011r. wyniósł [+11]. Poza gminą Sieradz, miastem Sieradzem oraz gminą wiejską Zduńska Wola w pozostałych analizowanych gminach wskaźnik ten kształtuje się ujemnie, od [-6] w gminie Zapolice do [-33] w gminie Burzenin.

Tab. Przyrost naturalny w gminie Sieradz w latach 2005-2011.

Przyrost naturalny								
rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	powiat 2011
urodzenia żywe	94	112	117	112	133	107	122	1220
zgony	128	121	108	108	137	110	111	1284
zgony niemowląt	1	0	1	2	1	0	1	4
przyrost naturalny	-34	-9	9	4	-4	-3	11	-64

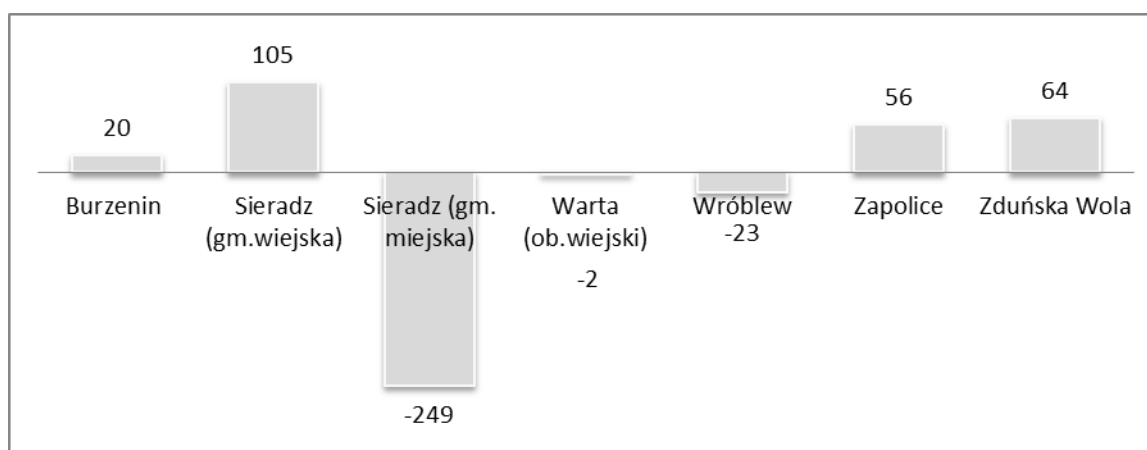
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Saldo migracji dla gminy Sieradz w ciągu ostatnich kilku lat wzrasta z 51 w 2005r. do 105 w 2011r. W porównaniu z gminami sąsiednimi jest to wskaźnik najwyższy. Dodatkowo saldo migracji odnotowano, ze stanem na koniec 2011r., w gminach: Zduńska Wola [+64] oraz Zapolice [+56] w powiecie zduńskowolskim oraz w gminach Burzenin [+20] i Brzeźnio [+10] w powiecie sieradzkim.

Tab. Saldo migracji w gminie Sieradz w latach 2005-2011.

Saldo migracji na pobyt stały							
rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
zameldowania ogółem	149	178	211	146	123	172	203
wymeldowania ogółem	98	139	117	78	77	90	98
saldo migracji	51	39	94	68	46	82	105

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Rys. Saldo migracji ogółem – analiza porównawcza.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Tab. Główne wskaźniki demograficzne – podsumowująca analiza porównawcza.

Gmina ościenna	Ludność	Przyrost naturalny	Saldo migracji ogółem	Ludność w wieku		
				przedprodukcyjnym	produkcyjnym	poprodukcyjnym
	mikrootoczenie					
Sieradz (gm. miejska)	43749	20	-249	17,3	65,7	17,0
Warta (obszar wiejski)	9600	-28	-2	19,9	59,8	20,4
Sieradz (gm. wiejska)	10313	11	105	20,9	62,9	16,2
Brzeźnio	6325	-3	10	20,7	61,0	18,3
Burzenin	5648	-33	20	18,9	62,4	18,7
Wróblew	6102	-14	-23	19,3	61,4	19,3
Zapolice	4907	-6	56	19,6	64,5	15,9
Zduńska Wola (gm. wiejska)	11782	13	64	21,4	62,7	15,9
-	makrootoczenie					
powiat sieradzki	120699	-64	-180	19,3	62,9	17,8
powiat zduńskowolski	68121	-44	-62	18,7	63,7	17,6
województwo łódzkie	2533681	-6864	-1891	17,3	63,3	19,4
udział % powiat	8,54	-	-	9,28	8,54	7,76
udział % województwo	0,41	-	-	0,49	0,40	0,34

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS (stan na koniec 2011r.).

3.2. Grupy ryzyka społecznego

W gminie wzrasta bezrobocie, jednak ilość bezrobotnych jest mniejsza niż średnia dla powiatu sieradzkiego i zduńskowolskiego.

Znaczna ilość osób korzysta z pomocy społecznej.

Bezrobocie

W powiecie sieradzkim liczba osób bezrobotnych ogółem według stanu na koniec 2011r. wyniosła 6934 osób (stopa bezrobocia na poziomie 9,1%) zaś w powiecie zduńskowolskim 3790 osób (stopa bezrobocia na poziomie 8,7%).

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Sieradz pod koniec 2011r. wyniosła 537 osób, w tym 51,6% kobiet. Stopa bezrobocia kształtowała się na poziomie 8,3%. Bezrobocie w gminie wzrosło w porównaniu z poziomem wskaźnika w 2009r., wynoszącym 7,8%. Pomimo wzrostu wskaźnik ten kształtuje się nadal na niższym poziomie niż w powiecie sieradzkim i zduńskowolskim.

Tab. Bezrobotni zarejestrowani wg płci w latach 2005-2011

rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ogółem	776	706	576	381	484	484	537
mężczyźni	417	352	272	164	250	242	260
kobiety	359	354	304	217	234	242	277
% z powiatu	7,64	7,81	7,89	6,50	7,30	7,43	7,74

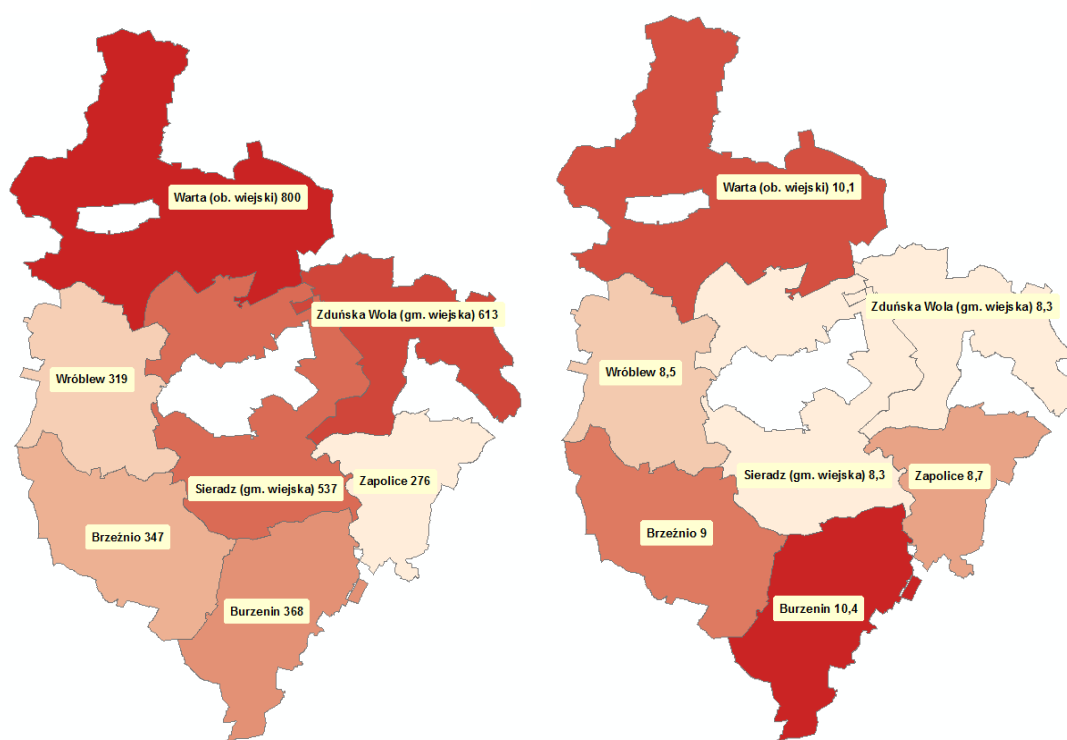
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Tab. Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2005-2011

rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ogółem	13,1	11,8	9,5	6,2	7,8	7,6	8,3
mężczyźni	12,9	10,8	8,2	4,8	7,3	6,9	7,3
kobiety	13,3	13,0	11,1	7,8	8,4	8,5	9,5
powiat	13,6	12,1	9,8	7,8	8,8	8,5	9,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W porównaniu z gminami sąsiednimi w gminie Sieradz znajduje się stosunkowo duża liczba osób bezrobotnych jednak udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym jest jednym z najniższych.

Rys. Bezrobotni zarejestrowani ogółem (os.) oraz udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym - analiza porównawcza.

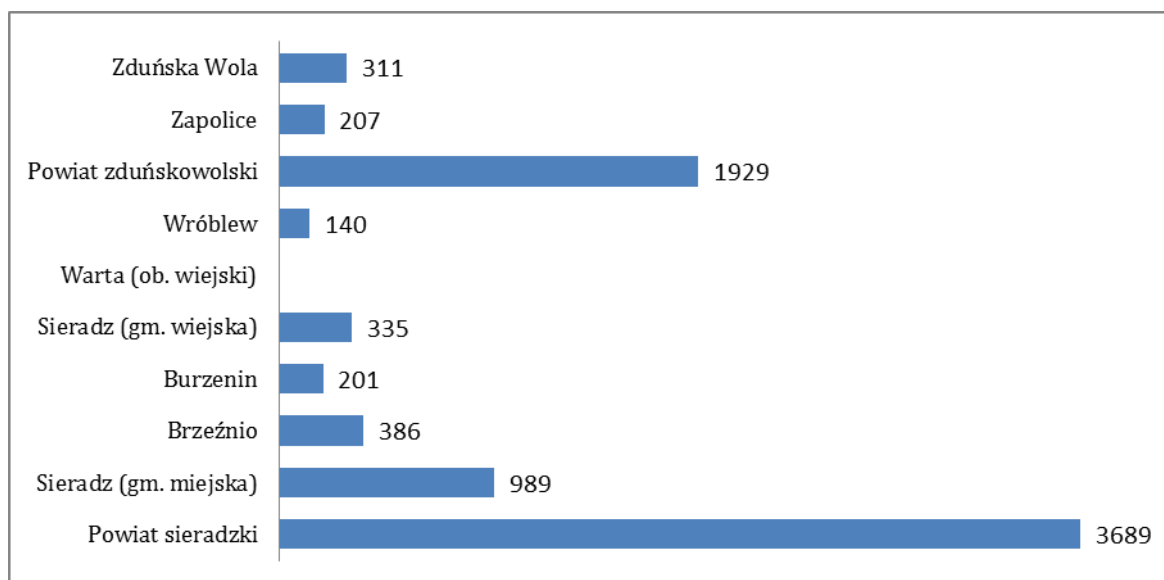
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Pomoc społeczna

Na terenie gminy Sieradz pomoc społeczną realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Realizuje on swoje funkcje korzystając z bazy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sieradzu, w tym przede wszystkim z Miejskiego Centrum Pomocy

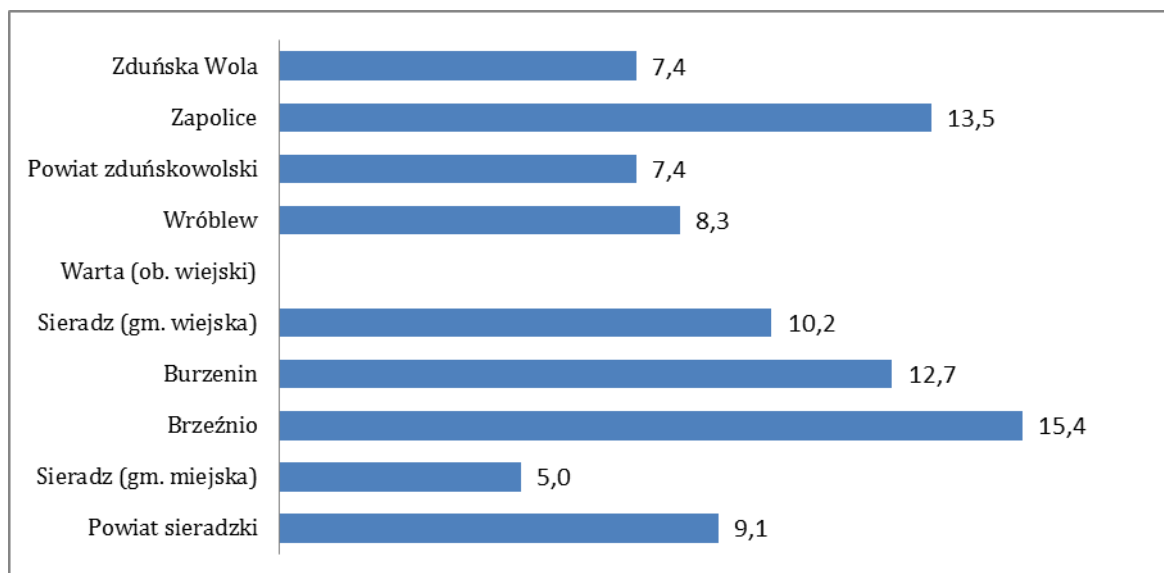
Społecznej w Sieradzu. Celem działania ośrodka jest realizacja polityki społecznej państwa zmierzająca do umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych jak również działania profilaktyczne.

W 2011r. 335 gospodarstw domowych w gminie Sieradz korzystało ze środowiskowej pomocy społecznej. Liczba osób korzystających ze tego rodzaju wsparcia wyniosła 1046 osób, stanowiących 10,2% ludności gminy ogółem. W porównaniu z gminami ościennymi jest to wartość opcjonalna.

Rys. Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej – analiza porównawcza.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS (stan na koniec 2011r.).

Rys. Udział % osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem – analiza porównawcza.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS (stan na koniec 2011r.).

W 2011r. w gminie Sieradz 619 rodzin pobierało zasiłki rodzinne na dzieci. W porównaniu z latami poprzednimi liczba ta maleje. W 2008r. zasiłki rodzinne na dzieci pobierało 828 rodzin, w 2009r. 746 rodzin a w 2010r. 673 rodziny.

W gminach ościennych (poza miastem Sieradzem) liczba wypłacanych zasiłków jest mniejsza i podobnie jak w gminie Sieradz z roku na rok maleje. W powiecie sieradzkim w 2008r. 8806 rodzin pobierało tego typu świadczenia natomiast w 2011r. 6860 rodzin (odpowiednio w powiecie zduńskowolskim: 4069 i 2816 rodzin).

3.3. Ochrona zdrowia

Gmina nie posiada obiektów służby zdrowia.

Dostęp do usług ochrony zdrowia zapewnia miasto Sieradz.

Potrzeby mieszkańców gminy w zakresie ochrony zdrowia zapewniają dwa szpitale (SPZOZ im. Prymasa Kardynała Wyszyńskiego oraz Wojewódzki Szpital Opieki Długoterminowej i Hospicyjnej), 10 przychodni i poradni specjalistycznych oraz 19 aptek zlokalizowanych na terenie miasta Sieradza. Na terenie gminy wiejskiej Sieradz infrastruktura społeczna w zakresie ochrony zdrowia nie jest rozwinięta.

3.4. Oświata i wychowanie

Gmina ma znaczny potencjał w zakresie szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego.

Ośrodkiem kształcenia ponadgimnazjalnego jest miasto Sieradz.

Wychowanie przedszkolne

Na terenie gminy nie funkcjonują placówki przedszkolne. Przy szkołach podstawowych funkcjonują oddziały przedszkolne dla dzieci w wieku 3-5 lat oraz oddziały przedszkolne dla dzieci odbywających roczne przygotowanie do rozpoczęcia obowiązków szkolnego (oddziały dla 6-latków). Ponadto dzieci z terenu gminy uczęszczają do oddziałów przedszkolnych w mieście Sieradz.

Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne

W gminie funkcjonuje 5 Szkół Podstawowych, w których łącznie w roku szkolnym 2011/2012 uczyło się 533 dzieci:

1. Szkoła Podstawowa w Charłupi Małej im. Wojciecha Janczaka,
2. Szkoła Podstawowa w Rzechcie im. Bohaterów Walk Nad Wartą Września 1939r.,
3. Szkoła Podstawowa w Kłocku ,
4. Szkoła Podstawowa w Chojnem im. Tomasza Masteja,
5. Szkoła Podstawowa w Dąbrowie Wielkiej im. Teodora Goździkiewicza.

Placówki są dobrze wyposażone, posiadają nowoczesne sale gimnastyczne a ich rozmieszczenie na terenie gminy powoduje, że uczniowie w większości nie muszą pokonywać dużych odległości. Wszystkie placówki posiadają sale komputerowe oraz dostęp do internetu.

Na potrzeby gminy funkcjonuje 1 gimnazjum, zlokalizowane w mieście Sieradz. W 20 oddziałach co roku uczy się ponad 500 uczniów. Szkoła jest obiektem nowoczesnym (oddana do użytku w 2006r.). Uczniowie mają do dyspozycji 18 sal lekcyjnych oraz pełno wymiarową salę gimnastyczną. Dowóz dzieci do szkoły odbywa się w oparciu o usługi prywatnego przewoźnika na koszt gminy oraz w oparciu o gminny autobus szkolny (gimbus).

Szkolnictwo ponadgimnazjalne

Na terenie gminy znajduje się Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Męckiej Woli, w skład którego wchodzi: Technikum (leśne, ochrony środowiska, architektury krajobrazu, budownictwa) oraz Technikum uzupełniające dla dorosłych (technik leśnik).

Tab. Placówki oświatowe – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	Placówki wychowania przedszkolnego	w tym przedszkola	Szkoły podstawowe	Szkoły gimnazjalne
Gmina wiejska Sieradz	5	-	5	-
Burzenin	2	-	2	1
gmina miejsko wiejska Warta	8	1	10	4
gmina Wróblew	5	1	4	1
gmina Brzeźnio	4	2	4	1
gmina Zapolice	3	1	3	1
gmina wiejska Zduńska Wola	10	3	6	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

3.5. Kultura

Dla gminy rolę ośrodka sfery publicznej w zakresie kultury i sztuki pełni miasto Sieradz.

Gmina Sieradz jest uboga w zakresie instytucjonalnych placówek kultury i sztuki. Poza gminną biblioteką publiczną zlokalizowaną w Charłupi Małej oraz jej filiami (w Chojnem, Grabowcu, Biskupicach i Dąbrowie Wielkiej) nie posiada ona innych obiektów tego typu. Funkcję ośrodków kultury pełnią szkoły wiejskie i remizy strażackie. Punktem centralnym dla gminy jest miasto Sieradz, oferujące obiekty z zakresu kultury i sztuki.

W oparciu o salę widowiskową remizy ochotniczej Straży Pożarnej w Chojnem w gminie od marca 1983r. funkcjonuje Zespół Obrzędowy Chojne, uprawiający folklor muzyczno-taneczny. Jest to zespół wielopokoleniowy o wieloletniej historii. Zespół liczy 40 osób. Nie posiada własnej orkiestry, jest ona wynajmowana z gminy Zapolice.

Obszarem działań w zakresie kultury i sztuki ludowej jest ponadto w gminie hafciarstwo ludowe. Liczącym się w skali regionu ośrodkiem haftu ludowego jest Chojne.

3.6. Formy zorganizowania społeczeństwa

**Działalność pozarządowa nie jest rozwinięta.
Brak współpracy z organizacjami pozarządowymi.**

Organizacje pozarządowe działające na terenie gminy stanowią potencjał, który w istotnym stopniu przyczynia się do budowania społeczeństwa obywatelskiego.

Na terenie gminy funkcjonują następujące organizacje pozarządowe:

- **Gminne kluby sportowe**, których obszarem działania jest wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu:
 - Klub Sportowy Chojne,
 - Ludowy Gminny Klub Sportowy w Charłupi Małej,
 - Ludowy Klub Sportowy „Płomień Dzigorzew”,
 - Uczniowski Klub Sportowy „LIDER” przy Publicznym Gimnazjum Gminy Sieradz.
- **Ochotnicza Straż Pożarna**: Biskupice, Bogumiłów, Bobrowniki, Chojne, Jezioro, Kłocko, Charłupia Mała, Dąbrowa Wielka, Dzigorzew, Grabowiec, Mnichów, Ruda, Rzechta, Sokołów, Stoczki, Sucha, Wiechucice.
- **Koła Gospodyń Wiejskich**: Charłupia Mała, Dzigorzew, Jezioro, Kłocko, Podłężyce, Rzechta, Grabowiec, Ruda, Mnichów, Wiechucice, Borzewisko, Chojne, Bobrowniki, Dąbrówka, Okręglica.

4. SFERA GOSPODARCZA – analiza i diagnoza

4.1. Rolnictwo

**Rolnictwo stanowi główną tradycyjną gałąź gospodarki gminy.
Gmina odznacza się dobrą jakością rolniczej przestrzeni produkcyjnej.
Innowacyjność rolnictwa jest niska.
Brak jest zaplecza obsługi rolnictwa.**

Tereny produkcji rolniczej stanowią dominującą część obszaru gminy. Grunty rolne w 2012r. wynosiły 13 254 ha, czyli ponad 70% powierzchni gminy. Na przestrzeni lat zauważa się tendencję spadkową powierzchni terenów rolniczych, związaną głównie z ekspansją obszarów zabudowy, szczególnie jednorodzinnej.

Na terenie gminy Sieradz dominuje gospodarka indywidualna, która obejmuje większość użytków rolnych w gminie. Do Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa należą grunty byłych Państwowych Gospodarstw Rolnych, obecnie zarządzane przez dzierżawców, którzy w przyszłości staną się ich właścicielami.

Tab. Użytkowanie gruntów rolnych w gminie Sieradz.

Rodzaj gruntów rolnych	ha
grunty orne	9520
sady	153
łąki trwałe	1975
pastwiska trwałe	1091
grunty rolne zabudowane	387
grunty pod stawami	27
rowy	101
Razem:	13254,00

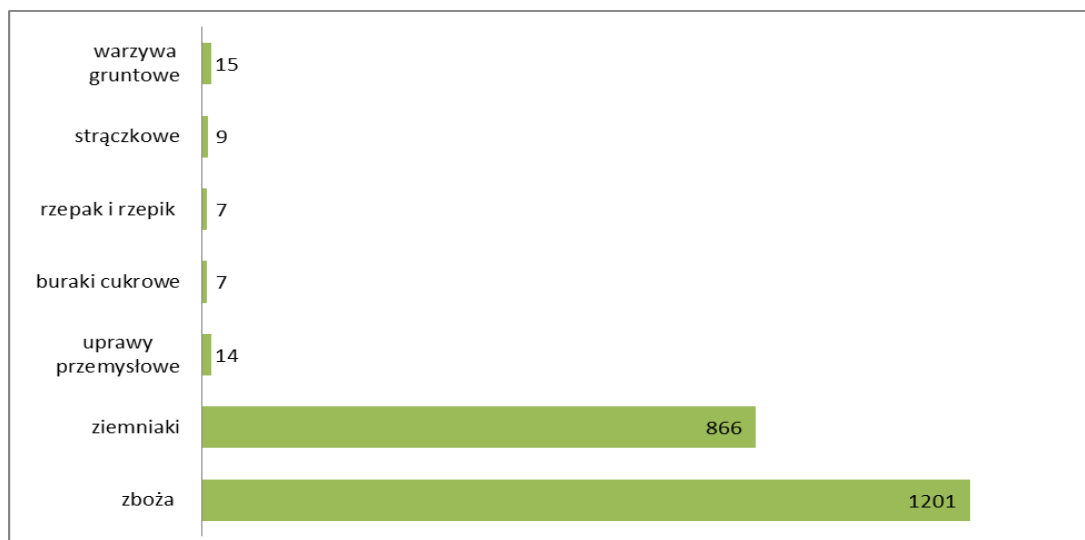
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG Sieradz (stan na koniec 2012r.).

Gmina charakteryzuje się przeciętną przydatnością gleb do produkcji rolniczej. Gleby dobre stanowią 45% wszystkich użytków rolnych. W gminie nie występują gleby I klasy bonitacyjnej, II klasy występują sporadycznie. Gleby klasy IIIa i IIIb zaliczane są do kompleksu pszenno-dobrego oraz żytnio – pszenno, lokalnie pszenno-bardzo dobrego. Gleby te dużymi kompleksami występują w północno-zachodniej części gminy (rejon Biskupice, Charłupia Mała), południowo-zachodniej (rejon Dąbrowa Wielka) i południowo-wschodniej (rejon Stawiszcz – Grabowiec), a także mniejszymi płacami w rejonie wsi Mnichów, Męcka Wola i Sokołów.

Gleby najgorsze (VI, VIz klasy bonitacyjnej) występują w południowej i częściowo wschodniej części gminy oraz w dolinie Warty w rejonie wsi Chojne, Stoczki, Wiechucice, Bogumiłów, Borzewisko i Bobrowniki.

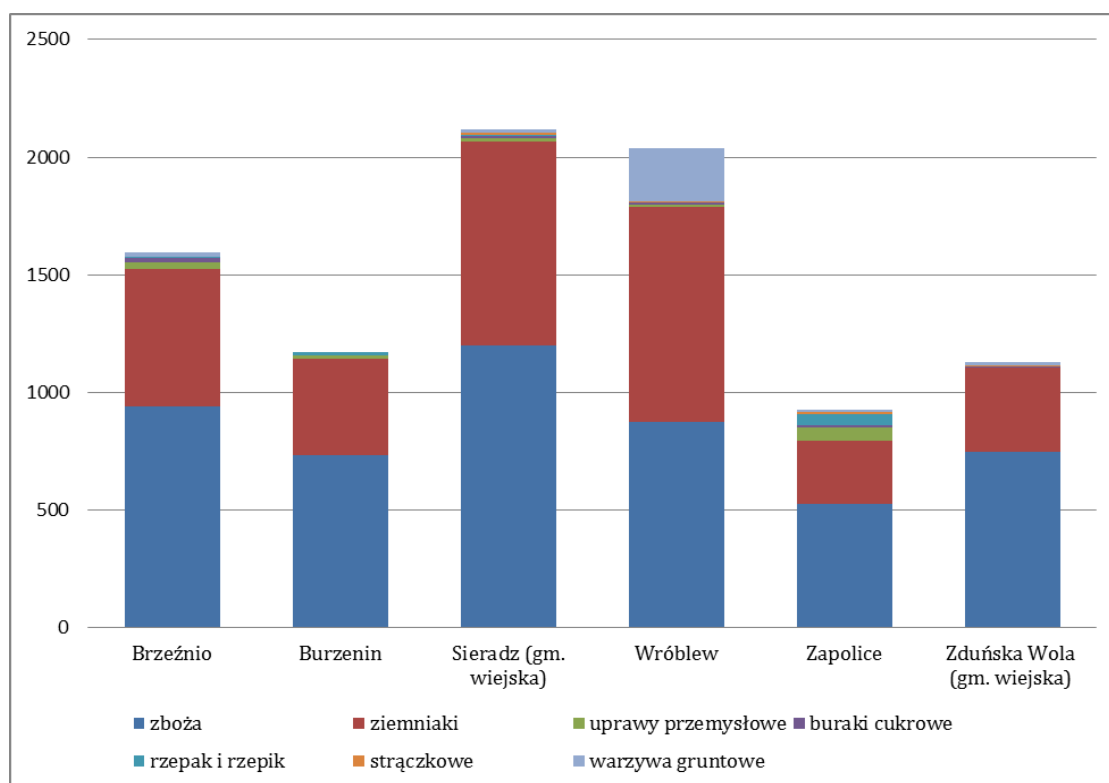
Ogólny wskaźnik rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla gminy Sieradz wynosi 58,0 pkt i jest niższy od średnich wskaźników dla Polski, województwa łódzkiego i

powiatu sieradzkiego, kształtujących się odpowiednio na poziomie 66,6 pkt, 66,2 pkt i 60,8 pkt. W ponad 30% ogółu gospodarstw w gminie przeważa roślinny kierunek produkcji, w prawie 20% zwierzęcy, natomiast prawie połowa gospodarstw posiada charakter mieszany. Zwierzęta gospodarskie posiada ponad 90% gospodarstw, z czego w około 70% jest to bydło. Trzodę chlewną hodzi się w co drugim gospodarstwie. Hodowla owiec jest marginalna.

Rys. Struktura zasiewów wybranych upraw (liczba gospodarstw).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS (Powszechny Spis Rolny, 2010r.).

Rys. Struktura zasiewów wybranych upraw (liczba gospodarstw) – analiza porównawcza.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS (Powszechny Spis Rolny, 2010r.).

Poziom mechanizacji w gminie jest niski, 1 ciągnik przypada na 11,5 ha użytków rolnych, przy czym zachodzi prawidłowość proporcjonalna pomiędzy wielkością

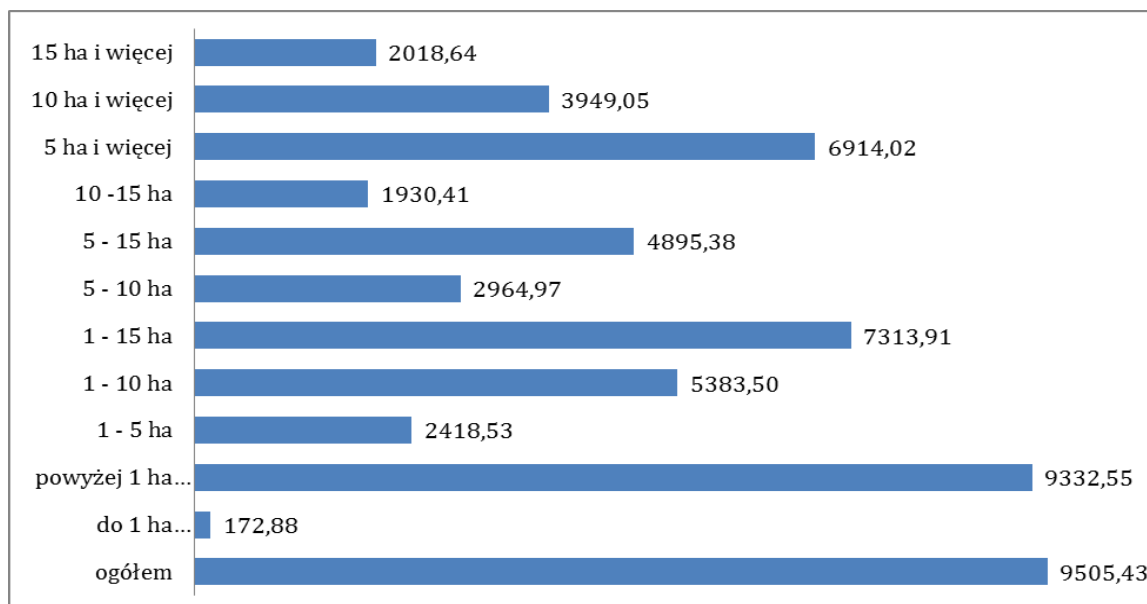
gospodarstwa a stopniem nasycenia tym urządzeniem. Mało korzystnie przedstawia się sytuacja jeśli chodzi o wyposażenie w złożone maszyny rolnicze. Relatywnie lepsze jest nasycenie kombajnami ziemniaczanymi, a to z racji specjalizowania się w uprawie ziemniaków wczesnych.

Tab. Poziom mechanizacji (ciągniki w gospodarstwach indywidualnych) – analiza porównawcza.

Jednostka terytorialna	gospodarstwa rolne ogółem		gospodarstwa indywidualne	
	gospodarstwa rolne posiadające ciągniki	ciągniki w gospodarstwach rolnych	gospodarstwa rolne posiadające ciągniki	ciągniki w gospodarstwach rolnych
Brzeźnio	681	1008	680	980
Burzenin	554	713	554	713
Sieradz (gm. wiejska)	859	1153	858	1150
Wróblew	836	1384	836	1384
Zapolice	363	456	363	456
Zduńska Wola (gm. wiejska)	500	648	499	647

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS (Powszechny Spis Rolny, 2010r.).

We władaniu gospodarstw indywidualnych (stan koniec 2010r.) pozostawało 9505,43ha użytków rolnych. W zakresie struktury obszarowej przeważają gospodarstwa małe o areale do 5ha, stanowiące prawie 50% ogółu gospodarstw. Gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych 5 – 10 ha stanowią niecałe 40% ogółu gospodarstw. Gospodarstw dużych w przedziale 10 -15 ha jest ok. 10%, a o powierzchni 15 – 20 ha ok. 2,5%. Wielkoobszarowe gospodarstwa stanowią jedynie 0,7% ogółu gospodarstw.

Rys. Struktura obszarowa gospodarstw indywidualnych (powierzchnia zajmowana w ha).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS (Powszechny Spis Rolny, 2010r.).

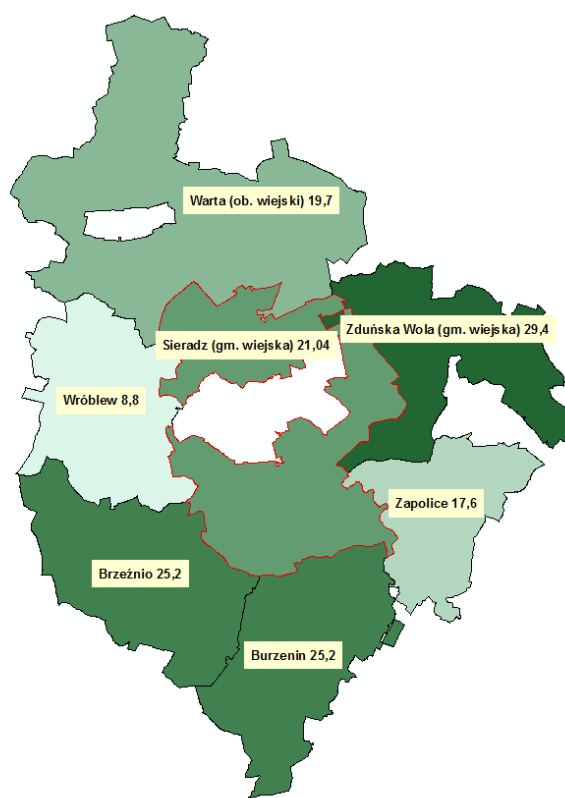
Rolnictwo w gminie Sieradz charakteryzuje się niekorzystnym rozłogiem. W gospodarstwie o przeciętnej w gminie powierzchni (5,85 ha) są przeciętnie 4,9 działki. Wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych rośnie średnia liczba działek.

4.2. Leśnictwo

Leśnictwo odgrywa nieznaczną rolę w rozwoju gminy.

Leśnictwo w gminie Sieradz opiera się na zasobach gruntów leśnych o powierzchni 3822 ha. Lesistość gminy kształtuje się na poziomie 21,04%.

Udział kompleksów leśnych (las, grunty leśne) odgrywa sporą rolę w obrazie gminy, wzbogacając jej walory krajobrazowe. Pod względem lesistości gmina Sieradz plasuje się na 6 pozycji wśród gmin powiatu sieradzkiego i na 4 pozycji wśród gmin ościennych.

Rys. Lesistość - analiza porównawcza.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Eksploatacja lasów dotyczy przede wszystkim planowanego wyrębu na terenach należących do Skarbu Państwa. Zarząd nad gospodarką leśną prowadzi Nadleśnictwo Sieradz. Zagospodarowanie terenów leśnych związane jest z prowadzoną na nich gospodarką leśną. Specyfika gospodarki warunkuje układ dróg leśnych. W ramach lasów znajduje się także zabudowa służąca prowadzeniu gospodarki leśnej.

4.3. Działalność gospodarcza

W strukturze podmiotów gospodarczych dominują mikroprzedsiębiorstwa w sektorze handlu, budownictwa oraz przetwórstwa przemysłowego.

Mieszkańcy gminy odznaczają się relatywnie wysoką przedsiębiorczością.

Brak jest instytucji otoczenia biznesu.

Potencjał instytucjonalny gminy zlokalizowany jest w mieście Sieradz.

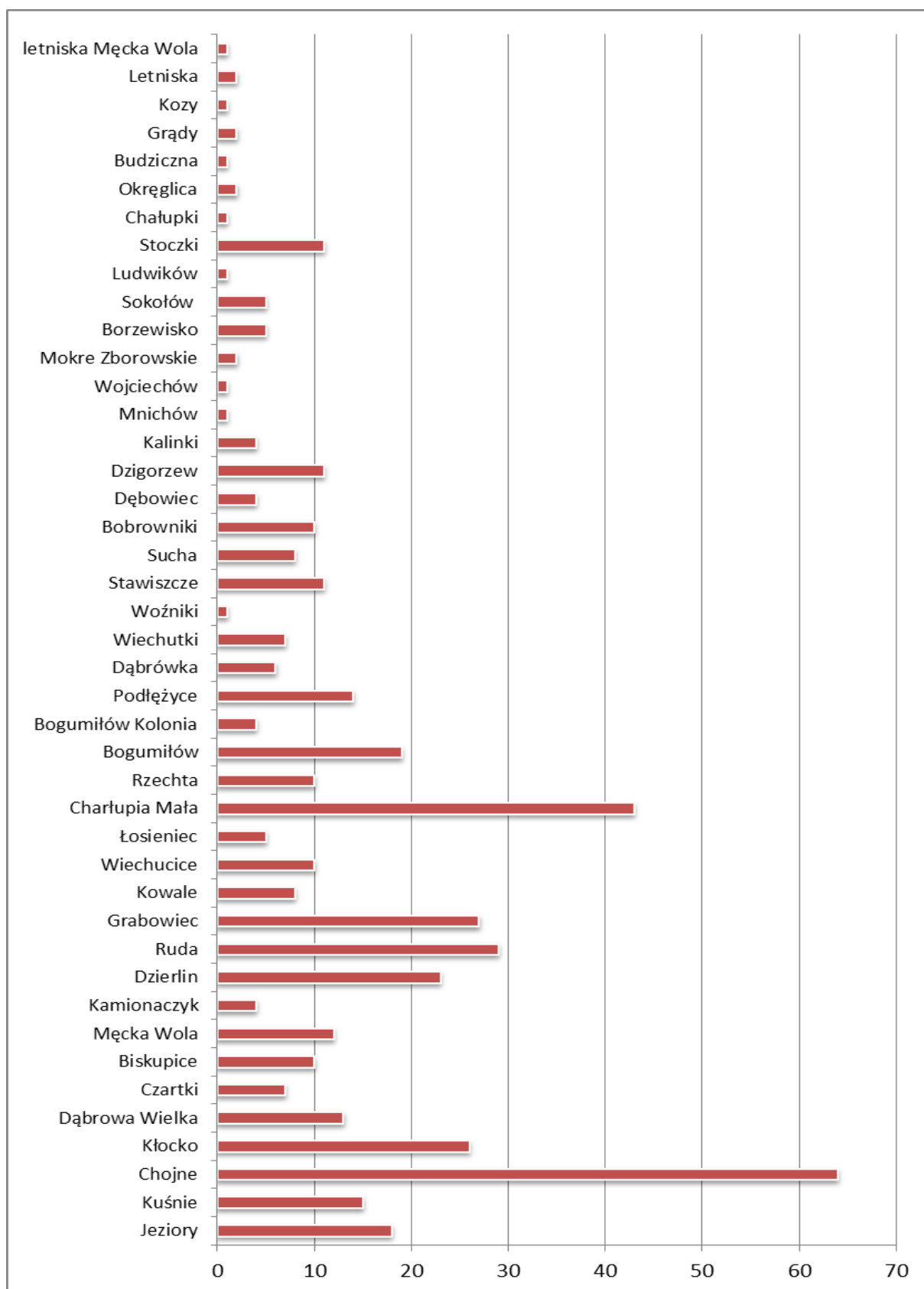
Podmioty gospodarcze działające na terenie gminy Sieradz

Spośród 594 (dane BDL GUS, stan na koniec 2011r.) podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie Sieradz, najwięcej (31%) jednostek prowadziło działalność związaną z handlem hurtowym i detalicznym oraz budownictwem (19%). Relatywnie dużo jednostek gospodarczych na terenie gminy zajmowało się przetwórstwem przemysłowym (12% ogółu).

Tab. Podmioty gospodarcze w gminie Sieradz, wg sekcji PKD.

Sekcja PKD	Ogółem	Sektor publiczny	Sektor prywatny
Sekcja A- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	25	-	25
Sekcja B-górnictwo i wydobywanie	1	-	1
Sekcja C- przetwórstwo przemysłowe	71	-	71
Sekcja E- dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3	-	3
Sekcja F- budownictwo	116	-	116
Sekcja G- handel hurtowy i detaliczny	186	-	186
Sekcja H- transport i gospodarka magazynowa	27	-	27
Sekcja I- zakwaterowanie i usługi gastronomiczne	16	-	16
Sekcja J- informacja i komunikacja	5	-	5
Sekcja K- działalność finansowa i ubezpieczeniowa	11	-	11
Sekcja L- działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	13	-	13
Sekcja M- działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	22	-	22
Sekcja N- usługi administrowania i działalność wspomagająca	16	-	16
Sekcja O- administracja publiczna i obrona narodowa	17	-	17
Sekcja P- edukacja	11	9	2
Sekcja Q- opieka zdrowotna i pomoc społeczna	12	1	11
Sekcja R- działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	10	1	9
Sekcja S i T-	43	-	43
RAZEM:	605	11	594

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS (stan na koniec 2012r.).

Rys. Rozmieszczenie podmiotów gospodarczych, zarejestrowanych w rejestrze działalności gospodarczych UG Sieradz wg. miejscowości.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie rejestru działalności gospodarczej UG Sieradz.

Położenie w obrębie miasta Sieradza spowodowało, że usługi z zakresu administracji terenowej, gospodarczej, ochrony bezpieczeństwa publicznego, usługi związane z gospodarką finansową i ubezpieczeniami (usługi stopnia gminnego), obejmujące obsługą obszar gminy, zlokalizowane są na terenie miasta Sieradz.

W strukturze form organizacyjno – prawnych istniejących podmiotów gospodarczych dominowała działalność gospodarcza prowadzona przez osoby fizyczne. Na terenie gminy działają głównie podmioty nie tworzące dużej ilości miejsc pracy lecz przeważnie oparte na samozatrudnieniu. Udział sektora prywatnego wyniósł 98,18%. Sektor publiczny reprezentowany jest przez obiekty oświaty oraz zdrowia.

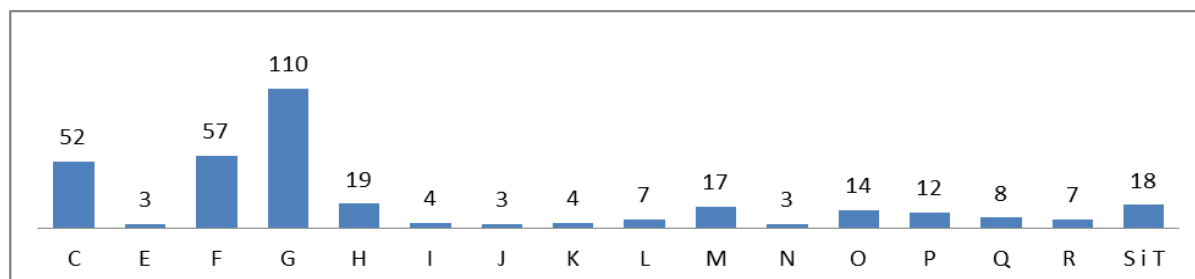
Dane ewidencji gminy Sieradz różnią się od danych Systemu REGON zawartych w Bazie Danych Lokalnych GUS. Na koniec 2011r. w rejestrze działalności gospodarczej, prowadzonym przez Urząd Gminy Sieradz, zarejestrowanych było 459 podmiotów, w tym 370 aktywnych, 42 zawieszone oraz 47 wykreślonych.

Przeważająca ilość przedsiębiorstw zarejestrowanych była w miejscowości Chojne oraz Charłupia Mała. Relatywnie duża ilość jednostek gospodarczych prowadzi działalność w Rudzie, Grabowcu, Kłocku i Dzierlinie. W pozostałych miejscowościach ilość podmiotów nie przekracza 20 jednostek. Sołectwa Grabowiec, Chojne i Charłupia Mała od lat charakteryzują się największą ilością zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. 10 lat temu były to główne miejsca koncentracji działalności (ponad 1/3 wszystkich podmiotów gospodarczych gminy). Znaczna ilość działalności funkcjonowała wówczas także w sołectwie Kłodzko i Ruda (ok. 5% ogółu).

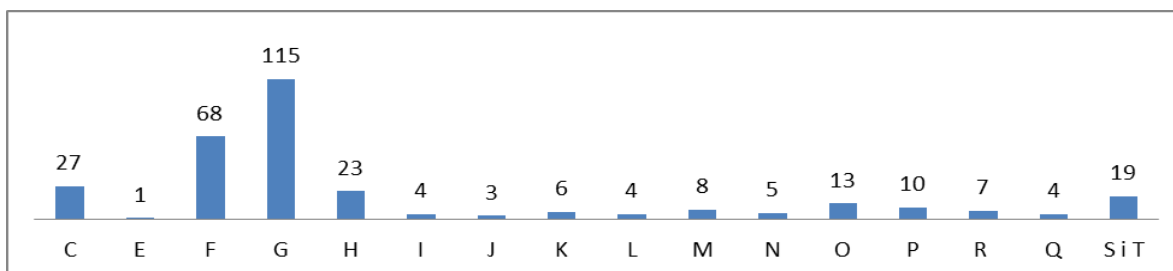
Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD – analiza porównawcza

Wśród gmin ościennych najwięcej podmiotów gospodarczych działa na terenie gminy wiejskiej Zduńska Wola (856) oraz na terenie wiejskim gminy Warta (471). Struktura branżowa jest podobna. Przeważają podmioty prowadzące działalność z zakresu handlu hurtowego i detalicznego, budownictwa oraz przetwórstwa przemysłowego.

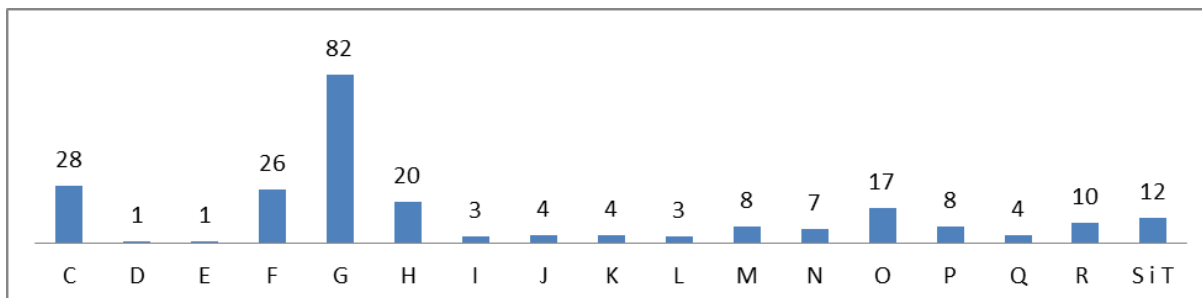
– gmina Brzeźnio (357 podmiotów gospodarczych)

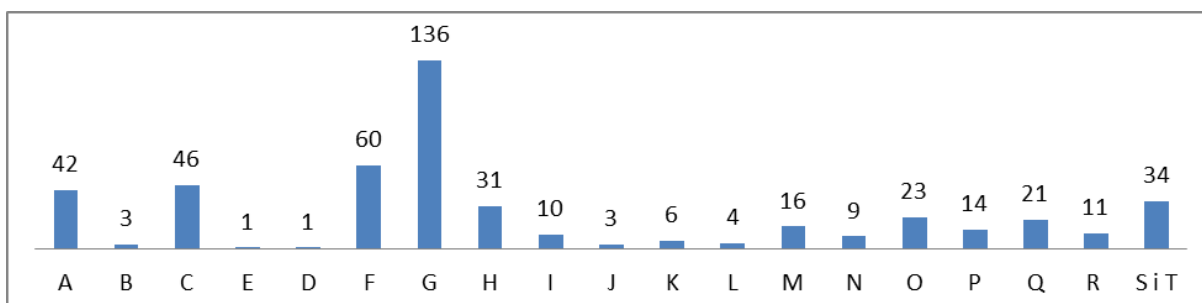
- gmina Burzenin (339 podmiotów gospodarczych)

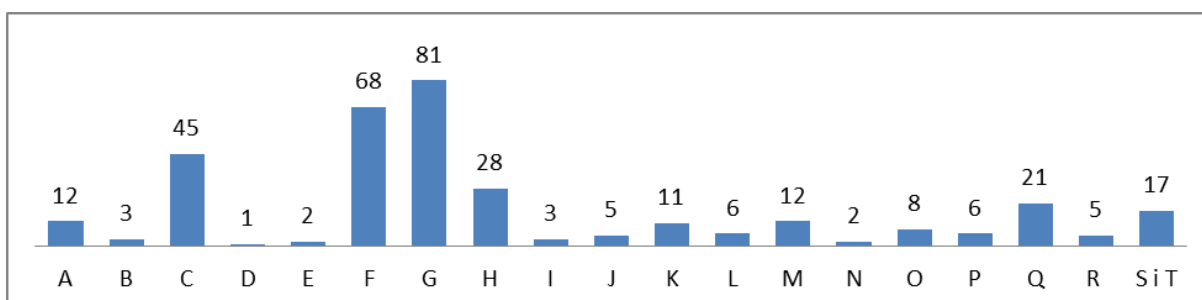
- gmina Wróblew (253 podmioty gospodarcze)

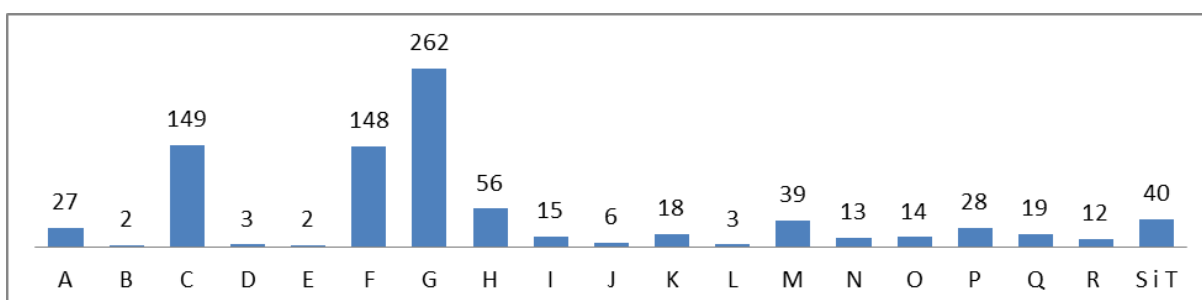
- gmina Warta (ob. wiejski) (471 podmiotów gospodarczych)

- gmina Zapolice (336 podmiotów gospodarczych)

- gmina wiejska Zduńska Wola (856 podmiotów gospodarczych)

Oznaczenia:

Sekcja A- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
 Sekcja B- górnictwo i wydobywanie
 Sekcja C- przetwórstwo przemysłowe
 Sekcja D- wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze
 Sekcja E- dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
 Sekcja F- budownictwo
 Sekcja G- handel hurtowy i detaliczny
 Sekcja H- transport i gospodarka magazynowa
 Sekcja I- zakwaterowanie i usługi gastronomiczne
 Sekcja J- informacja i komunikacja
 Sekcja K- działalność finansowa i ubezpieczeniowa
 Sekcja L- działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
 Sekcja M- działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
 Sekcja N- usługi administrowania i działalność wspomagająca
 Sekcja O- administracja publiczna i obrona narodowa
 Sekcja P- edukacja
 Sekcja Q- opieka zdrowotna i pomoc społeczna
 Sekcja R- działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
 Sekcja S i T

Wskaźnik przedsiębiorczości

Wskaźnik przedsiębiorczości mierzony ilością podmiotów wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na liczbę mieszkańców na 2011r. wyniósł dla gminy Sieradz 17,36. W gminach ościennych wskaźnik ten kształtował się następująco:

- gmina Brzeźnio – 17,71
- gmina Burzenin – 16,66
- gmina Wróblew – 24,11
- gmina Warta (obszar wiejski) – 20,38
- gmina Zapolice – 14,60
- gmina wiejska Zduńska Wola – 13,76

W odniesieniu do powiatów wskaźnik wyniósł dla powiatu sieradzkiego 14,17 a dla powiatu zduńskowolskiego 11,22. Wskaźnik ten pomimo niedoskonałości rejestru jest dobrą miarą postaw przedsiębiorczych mieszkańców (rzeczywista chęć prowadzenia działalności gospodarczych).

4.4. Turystyka i rekreacja

Gmina charakteryzuje się średnioatrakcyjnymi warunkami przyrodniczymi rozwoju turystyki. Infrastruktura turystyczna nie jest rozwinięta.
Mieszkańcy korzystają z infrastruktury rekreacyjnej otoczenia miasta Sieradza.

Baza noclegowa

Gmina Sieradz posiada walory przyrodnicze i kulturowe, które predestynują gminę do rozwijania funkcji rekreacyjno – wypoczynkowej. Kompleksowa waloryzacja środowiska przyrodniczego województwa łódzkiego dla potrzeb rozwoju turystyki, zakwalifikowała gminę do średnio atrakcyjnych przyrodniczo i włączyła do "Rejonu nadwarciańskiego" środkowej Warty.

Na atrakcyjność turystyczną gminy mają wpływ cechy środowiska przyrodniczego jak:

- topografia terenu: łagodnie urozmaicona rzeźba poprzez doliny rzeczne, a zwłaszcza ich terasy;
- występowanie wód powierzchniowych, rzeki Warty wraz z jej dopływami Niniwką, Myją i Żegliną;
- lesistość, przeciętnie zalesione - większe kompleksy leśne występują w północno - wschodniej części gminy oraz w rejonie: Budziczna i Stoczki.

Na terenie gminy Sieradz struktura rodzajowa bazy noclegowej oparta jest przede wszystkim o obiekty oferujące pokoje gościnne, w tym nieliczne kwatery agroturystyczne (zlokalizowane w miejscowościach: Dębowiec, Dzierlin, Kuśnie, Chojne). W gminie znajduje się jeden obiekt hotelowy, położony w miejscowości Stawiszczce – zajazd „Na Półboru”, liczący 30 miejsc noclegowych wraz z restauracją.

Ośrodki wypoczynkowe zlokalizowane są we wsi Borzewiska. Zajmują niespełna 4 ha i znajdują się w złym stanie technicznym.

Baza rekreacyjna i sportowa

Tereny letniskowe w gminie zajmują ponad 8 ha i zlokalizowane są w jej północno-wschodniej części (głównie we wsi Czartki). Są to tereny zainwestowane poza terenami we wsi Borzewisko (1ha) oraz Ruda (2 ha).

Ponadto na terenie gminy zlokalizowane są ogródki działkowe o letniskowym charakterze. Zajmują one znaczną powierzchnię 23 ha, głównie we wsi Chojne (16,2ha) oraz we wsiach Dąbrówka i Kuśnie. Użytkownikami są w większości mieszkańcy miasta Sieradza i Zduńskiej Woli.

W gminie zlokalizowanych jest 9 boisk sportowych do gry w piłkę nożną, we wsiach: Kłocko, Bogumiłów, Dąbrowa Wielka (boisko przy szkole z pełno wymiarową salą gimnastyczną), Rzechta (boisko przy szkole), Dzigorzew, Chojne, Podłężyce, Wiechucice. Obecnie gmina posiada 2 zespoły sportowe (sekcje piłki nożnej): LZS Chałupia Mała i Chojne.

Baza gastronomiczna

Bazę gastronomiczną stanowią 22 bary i 1 punkt gastronomiczny. Ze względu na specyficzne położenie gminy, jej mieszkańców mogą korzystać z bazy rekreacyjno - sportowej o charakterze ogólnomiejskim oraz bazy towarzyszącej zagospodarowaniu turystycznemu miasta Sieradza.

Szlaki turystyczne

Przez teren gminy przebiegają 4 oznakowane piesze szlaki turystyczne:

1. Szlak walk nad Wartą 1939 roku, który biegnie z Warty do Burzenina. - Trasa szlaku jest dobrze oznakowana i umożliwia zapoznanie się ze stanem umocnień polowych,

ich usytuowaniem, rolą, jaką odegrały w działaniach bojowych oraz odwiedzenia miejsc wiecznego spoczynku poległych tu żołnierzy.

2. Szlak dworaków ziemi Sieradzkiej, który biegnie z Sieradza do Błaszek. Trasa na odcinku gminy przebiega przez wieś Dąbrówkę, Dąbrowę Wielką, Kuśnie i pozwala poznać interesujące przykłady architektury rezydencjonalnej wraz z ciekawym parkowym otoczeniem.
3. Szlak im. Władysława Reymonta, który biegnie z Warty do Sieradza.
4. Stan szlak uroczysk i rezerwatów, biegnie on z Męckiej Woli przez Dębowiec, leśniczówkę Woźniki do Zduńskiej Woli.

Przepływająca przez gminę rzeka Warta jest trasą szlaku wodnego: spływu kajakowego, niegdyś z Działoszyna do Sieradza, a obecnie z Działoszyna do Pęczniewa z projektowanymi przystaniami wodnymi w Kamionie, Osjakowie, Konopnicy, Burzeninie i w Sieradzu.

4.5. Infrastruktura rozwoju gospodarczego

Brakuje wsparcia otoczenia biznesu.

Na terenie gminy nie funkcjonują centra wsparcia lokalnej społeczności. Brakuje instytucji typu centra wsparcia przedsiębiorczości oraz instytucje „one-stop-shop”, w tym świadczące usługi specjalistyczne. Brakuje efektywnej, sprofilowanej infrastruktury informacyjnej i doradczej dla lokalnych MŚP. Brak jest w tym zakresie także współpracy międzygminnej.

5. ZARZĄDZANIE – analiza i diagnoza

5.1. Polityka finansowa

Finanse gminy są integralną częścią publicznego systemu finansowania, obejmującego procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem. Gospodarka finansowa gminy oparta jest na corocznie opracowywanym i uchwalanym przez Radę Gminy budżecie zawierającym zestawienie prognozowanych dochodów, planowanych wydatków oraz przychodów i rozchodów.

Tab. Kształtowanie się wyników finansowych samorządu w latach

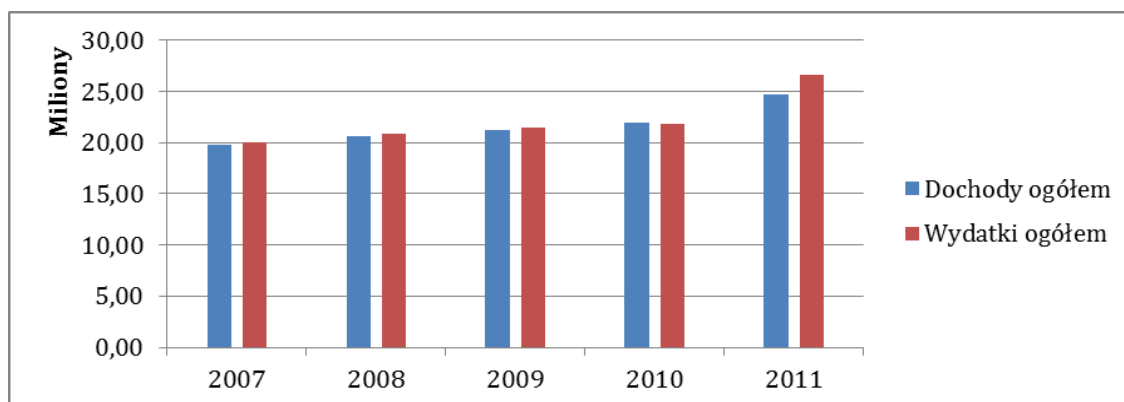
gm. wiejska Sieradz	2007	2008	2009	2010	2011
Dochody ogółem	19791061,45	20657174,76	21261325,16	21972047,49	24662310,50
Wydatki ogółem	20052035,81	20905640,68	21529674	21834021,74	26583349,59
Wynik finansowy	-260974,36	-248465,92	-268348,84	138025,75	-1921039,09
Wynik finansowy/dochody (%)	-1,32	-1,20	-1,26	0,63	-7,79

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wynik różnicy między dochodami ogółem budżetu JST a wydatkami ogółem JST stanowi odpowiednio nadwyżkę lub deficyt budżetu.

Gmina Sieradz w latach 2007 – 2011, z wyłączeniem roku 2010, zamknęła budżet deficytem. Jedynie w 2010r. wygenerowała nadwyżkę budżetową.

Relacja wyniku finansowego do dochodów wyniosła, w poszczególnych latach badanego okresu, odpowiednio -1,32%, -1,20%, -1,26%, 0,63% i -7,79%. Na przestrzeni lat widoczny jest wzrost zarówno dochodów jak i wydatków gminy.

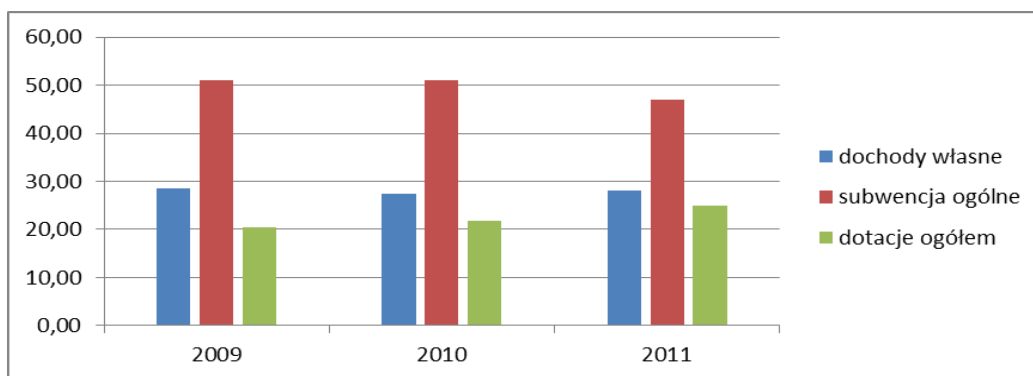
Rys. Struktura wydatków i dochodów gminy w latach 2007-2011.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

5.2. Struktura dochodów i wydatków

Gmina w celu realizacji zadań własnych gromadzi dochody. Zgodnie z ustawą dochodach jednostek samorządu terytorialnego⁸ na dochody JST składają się trzy podstawowe elementy: dochody własne, subwencja ogólna, dotacje z budżetu państwa, udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych. Dochodami JST mogą być także: środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi, środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz inne środki określone w odrębnych przepisach.

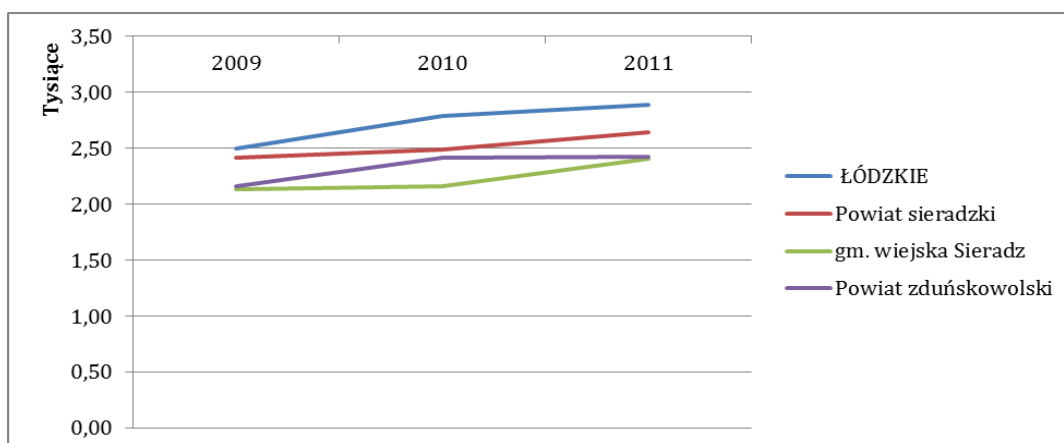
W budżecie gminy największy udział mają subwencje, których udział w dochodach gminy wynosi ok. 50%, w następnej kolejności dochody własne gminy oraz dotacje. Udział dotacji inwestycyjnych jest niewielki. W 2009 i 2010r. wynosił niecałe 0,5%, w 2011r. wzrósł do 6,5%.

Rys. Udział % dochodów budżetowych gminy Sieradz w latach 2009-2011.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Obserwowany stały wzrost dochodów w budżecie gminy ma swoje odzwierciedlenie również w wielkości dochodu w przeliczeniu na 1 mieszkańca, co jest zgodne z zachodzącą w województwie łódzkim tendencją dochodową.

Rys. Dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca (zł) w latach 2009-2011.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

⁸ ustawa z dn. 13 listopada 2003r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U.

Tab. 00. Dochody budżetu gminy Sieradz w latach 2009-2011 wg. działów klasyfikacji budżetowej.

Dział	2009	2010	2011
Dochody ogółem	100,00	100,00	100,00
Rolnictwo i łowiectwo	1,90	1,90	1,80
Transport i łączność	-	-	2,20
Gospodarka mieszkaniowa	0,50	0,30	1,30
Administracja publiczna	0,40	0,60	0,40
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,00	0,40	0,00
Różne rozliczenia	51,10	51,00	47,70
Oświata i wychowanie	2,00	0,70	1,20
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	17,10	17,50	15,20
Edukacyjna opieka wychowawcza	0,70	0,70	0,50
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	0,10	0,30	0,30
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	-	-	-
Kultura fizyczna	-	0,60	3,40
Dochody od osób prawnych i od osób fizycznych	25,60	24,90	25,30
Pozostałe	0,60	1,20	0,50

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Tab. 00. Wydatki budżetu gminy Sieradz w latach 2009-2011 wg. działów klasyfikacji budżetowej.

Dział	2009	2010	2011
Dochody ogółem	100,00	100,00	100,00
Rolnictwo i łowiectwo	2,40	1,90	1,90
Transport i łączność	4,90	5,60	15,1
Gospodarka mieszkaniowa	0,30	0,70	0,10
Administracja publiczna	19,20	11,40	9,70
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1,10	2,30	1,30
Różne rozliczenia	9,90	1,70	4,60
Oświata i wychowanie	37,40	49,70	38,10
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	19,50	20,20	16,70

Edukacyjna opieka wychowawcza	0,70	0,80	0,50
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1,60	2,70	3,00
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,90	1,00	1,10
Kultura fizyczna	0,50	0,60	6,60
Działalność usługowa	0,30	0,20	0,20
Ochrona zdrowia	0,40	0,40	0,40
Pozostałe	1,00	0,80	0,70

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.